

ВСЕСВІТ

к. 6176

1928
57 а/а

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧБОВА
БІБЛІОТЕКА

Штерилка
Радіолка

13
A 15k

В = С = Е = М

ГОСУДАРСТВЕННЫМ
КООПЕРАТИВНЫМ И
ЧАСТН. ОРГАНИЗАЦ.

**Запомните, что самые ЛУЧШИЕ
и ДЕШЕВЫЕ ЗЕРКАЛА**

имеются на ввoвь открытой государ-
ственной зеркальной фабрике

„Красный зеркальщик“

при Харьковском Комбoрьбeзе

Адрес: Дмитриевская 29, телефон 46-51

1-я В ХАРЬКОВЕ СПЕЦИАЛЬНАЯ
ЛАБОРАТОРИЯ

„ДИЕТИЧЕСКОЕ ПИТАНИЕ“

Натуральные, лечебные, очи-
щенные и профильтрованные

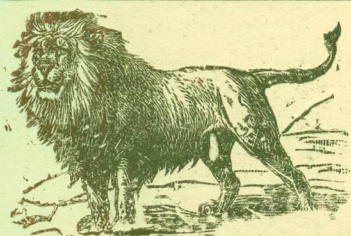
ПИВНЫЕ ДРОЖЖИ

ЕЖЕДНЕВНО СВЕЖИЕ
(жидкие и в таблетках)

Вернейшее средство от малокровия,
фурункулеза, чирей, прыщей, нарывов,
худосочия, неврастении, кишечных и др.
заболеваний. Признано лучшими про-
фессорами Ленинградск. клиник и больниц.

— Спускаются —

по рецептам и без рецепта врача.
Харьков, ул. Свердлова, (б. Екатерино-
славская) № 19. Иногородним высыл.
в таблетках не менее 12 трубок при
зататке в 2 рубля.

Сергпевская пл. (бывш. пом. перед. музея)

СЕГОДНЯ и ЕЖЕДНЕВНО

с 10 часов утра до 11 часов вечера

ОТКРЫТА НАУЧНО-ПОКАЗАТЕЛЬНАЯ ПЕРЕДВИЖНАЯ
ЗООВЫСТАВКА „ЖИВЫХ ЗВЕРЕЙ“
Гамбургского Зоологического Сада.

Масса животных, птиц, Слон, Зебра, Ламма, Лев, Леопард, Пеликан, белый
полярный медведь, Губач, Гималайский медведь, Чорт, Малайский медведь, Туканы,
Перцееды, I око, Кенгуру, Дикообразы, Еноты, Рокоеды, Казуар, Страус, Олень, Крокодилы, Алигаторы, Змеи, Удавы, Бра-
зильские фазаны, Пекари, Паки, Агуты, Капибары—Водяная Свинья, Американ. Сип, Кувицы, Броненосцы, Лемуры, Маки.
Масса обезьян. разн. пор. Множество попугаев. А так-же масса зверей и птиц Европы, Америки, Азии, Африки и Австралии.

Экскурсии допускаются по отношению экскурсбюро при Нарoбpазе (Университетская Горка).

На самое короткое время в гор. Харькове.

КОРМЛЕНИЕ ЗВЕРЕЙ АККУРАТНО В 8 ЧАСОВ ВЕЧЕРА

Ответственный руководитель **А. Г. ИВАНОВ.**

ВНИМАНИЮ

ДОМАШНИХ ХОЗЯЕК, ЛЕЧЕБНЫХ и ПРАЧЕШНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ!!!

Выпускаемый гострестом Харгоскомбинат

**СТИРАЛЬНЫЙ
МЫЛЬНЫЙ ЩЕЛОК „ЭКОНОМИЯ“** (6. УКРАИНКА)

сoдepжaщий oбильное количество жиров

ЦЕЛИКОМ ЗАМЕНЯЕТ МЫЛО и ЩЕЛОК, сохраняет белье и придает ему исклю-
чительную белизну при незначительной затрате труда и времени. Для удобства лечеб-
ных заведений, прачечных и яслей трестом выпущен указанный **МЫЛЬНЫЙ щелок**
в 4 кил. пачках по 30 коп. за килограмм.

Рысoкoe кaчecтвo нacтoящeгo мыльнoгo щeлoкa пoдтвepждeнo мнoгoчислeнными
aнaлизaми инcтитутoв им. Кaрпoвa в Мoсквe пpиклaднoй химии и тoвaрoиспытaтeльнoй
cтaнции Хaрькoвcкoгo Тeхнoлoгичecкoгo Инcтитута.

Пpи тoчнoм cблoднeнии cпocбa cтиpки укaзaннoгo нa

:: :: кoрoбкaх пoлучитe иcключитeльный эффeкт :: ::

ХАРГОСХИМКОМБНАТ.

Цена
снижена
400 грамм 17 коп.

ТРЕБУЙТЕ
ВО ВСЕХ МАГАЗИНАХ
ЦРК и ТПО

Остерегайтесь
подделок!

Цена
снижена
250 грамм 11 коп.

ТРЕБУЙТЕ
ВО ВСЕХ
АПТЕКАХ и МАГАЗИ-
НАХ САНИТАРИИ и ГИГИЕНЫ
Обращайте внима-
ние на наш у
марку!

№ 13
10 березня
1928 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

ДО 30-РІЧЧЯ ПАРТІЇ

Ленінський актив.

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧБОВА
БІБЛІОТЕКА.

ГЕНІЯЛЬНИЙ ХЛОПЕЦЬ

Гумореска Леоніда Чернова

До вокзалу великого південного міста підлетів поїзд.

З останнього зеленого вагона вилізла чудна незграбна постать і, безтурботно по-свистуючи, повільно попхалася до центру міста.

Чудна постать в англійському пальті, в кишені якого привабливо шелестіли три червінці,—була ніким іншим, як поетом Миколою Струком.

Метою його приїзду до незнайомого міста було, за його власними словами, дослідження новонайденої країни і вивчення вдачі та звичаїв тубільців.

В кабінеті редактора однієї з газет він застав самого редактора за звичайним редакторським заняттям: редактор з усієї сили розпикав молодого, недосвідченого в газетних штуковинах секретаря.

— У нас все занято!—гаркнув редактор, помітивши Струка. Постійної роботи нема.

— Чекайте,—встряв недосвідчений секретар.—Наш передовик Ількін перевантажений трьома посадами. Можливо, що...

Фото Ратау

Працюємо усі. Фотоетюд „Рабіс“

— Нічого не можливо!—суворо перебив редактор.—Ількін мав двох жінок і п'ять душ дітей. Але...—виразно звернувся редактор до Струка:—ви можете писати статті.

— Надрукуєте?

— В залежності від якості. Бувайте.

Редактор другої газети ласкаво сказав:

— У нас штат переповнений. Але ви можете...

— Писати статті?—грічно запитав Стр., к.—Так? А у вас зазавроби́ддіом шість душ дітей, чи неправда?

— Звідки ви знаєте?

— Так. Досвід. До побачання.

— Всього кращого. Приносьте рукопис. В залежності від якості...

За 10 хвилин Струк без докладу влетів до кабінету редактора третьої газети, впав у фотель і швидко проговорив:

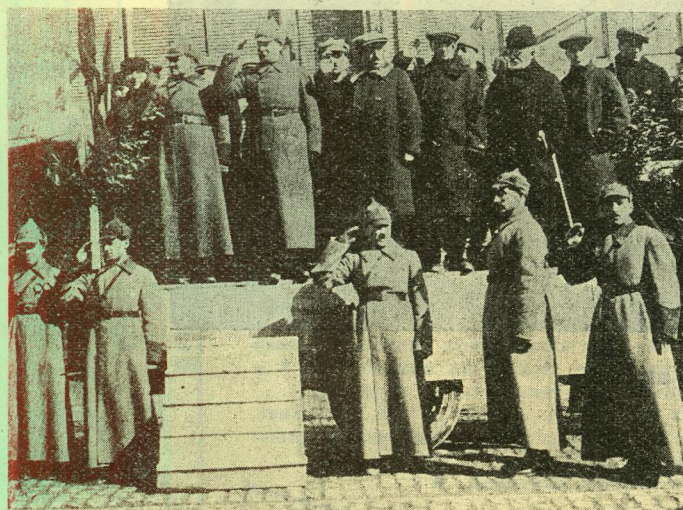
— У вас постійної роботи нема, у завітвідділом—сі душ дітей, але я можу писати статті, чи не так? До побачення...

Днями занесу рукопис. Знаю-знаю: в залежності від якості...

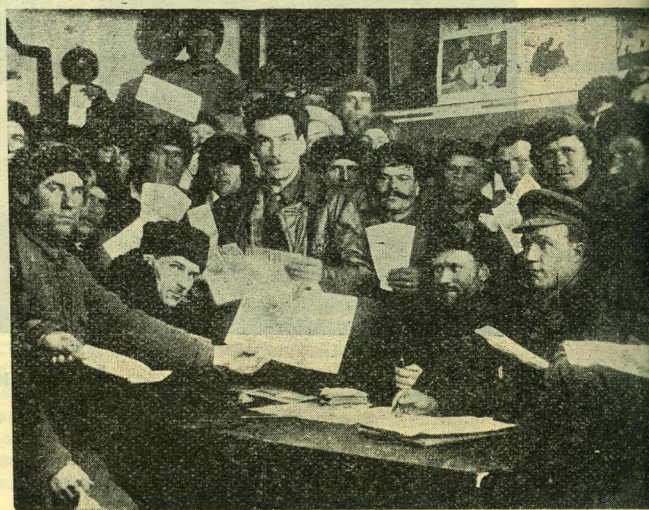
В кишені поетовій шелестіли два червінці, а на дворі стояли теплі дні золотої соняшної осені. Ці обставини були причиною того, що писання статей здалося Струкові ділом неможливим.

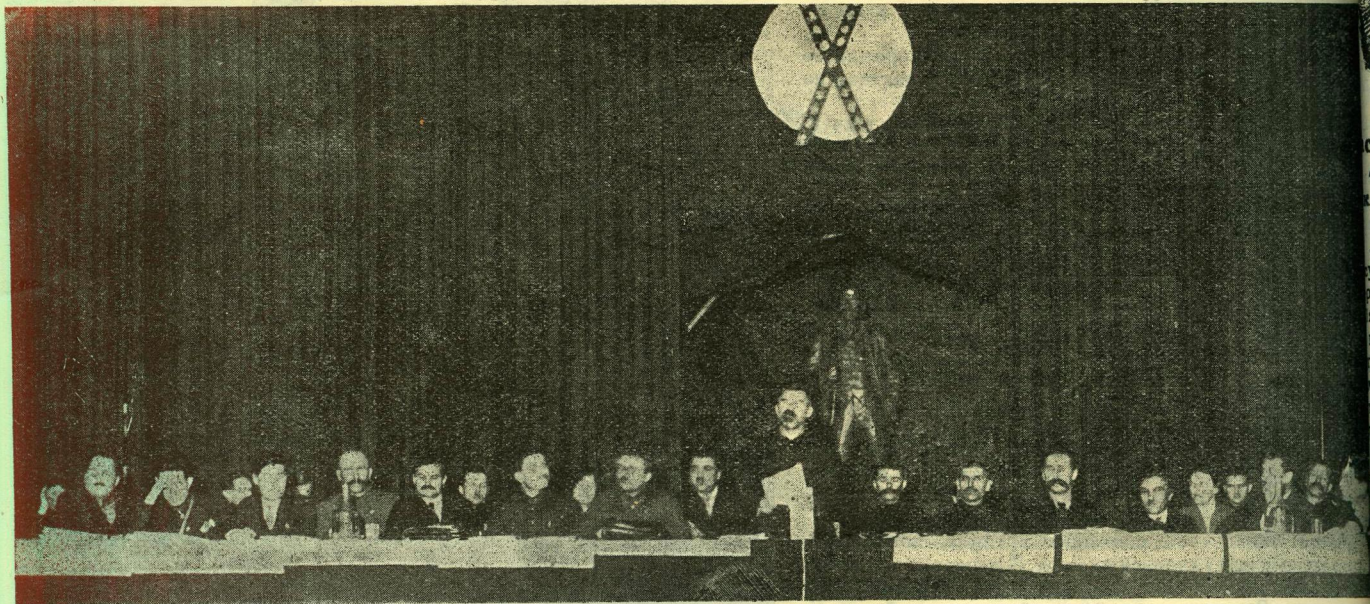
Радіоаматори на селі. Кубань, ст. М. Курган

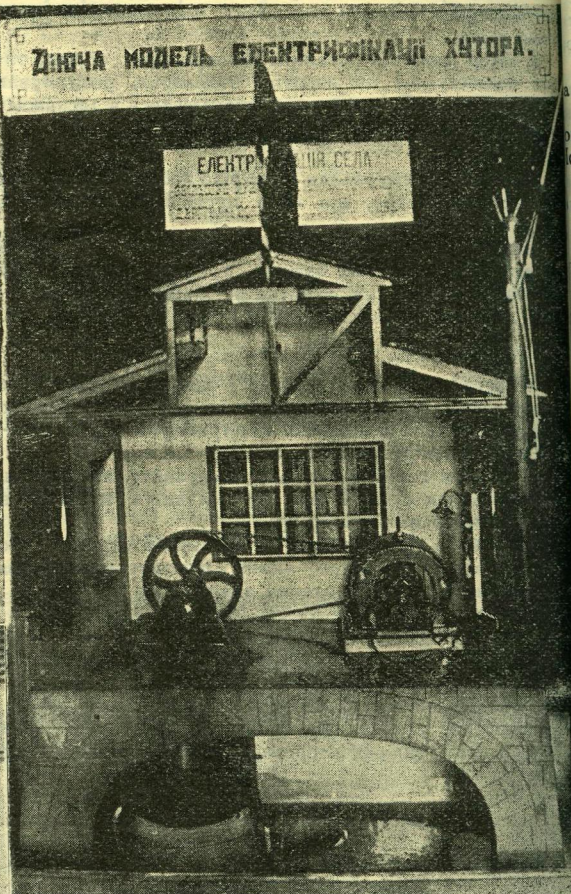
7 річниця Радянської Грузії: На фото, ліворуч—т.т. Левандовський—командарм і Еліава—голова раднаркома, п'ятий—Міха Цхакая—голова Закавказької ЦВК'а

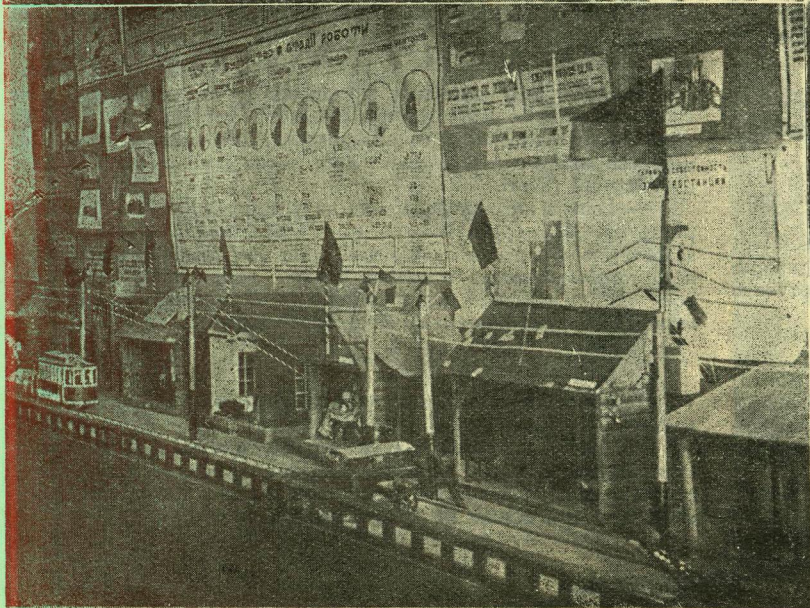
Селянська позика на Кубані.—Великим успіхом користувалися селянська позика у червоноармійців перемінного складу територіального війська

16-го березня відкрилася III-я Сесія ВУЦВК. Григорій Іванович Петровський відкриває роботу Сесії

Виставка досягнень

Заходами Наркоматів і центральних установ влаштовано виставку досягнень Радвлади на Україні. Виставка характеризує всі галузі господарського й культурного будівництва на Україні. На наших малюнках подається модель електрофікованого українського хутора і виробництво різних галузей промисловости й сільського господарства

СТІАРИХА РОЗ

зування
Харкова
народження
загублено

...И мы великий царь, жалея, что они, асы православныя крестьяны вѣры греческаго закона, для ихъ отъ Поляковъ во ани в смертномъ посѣненіи, ми ихъ принять подѣ свою и велели устроить ихъ на евѣ"...

ак писав цар Олексій Миович у 1641 році про гетьа Острянцію, що прийшов у 1638 році зі своєю друою —

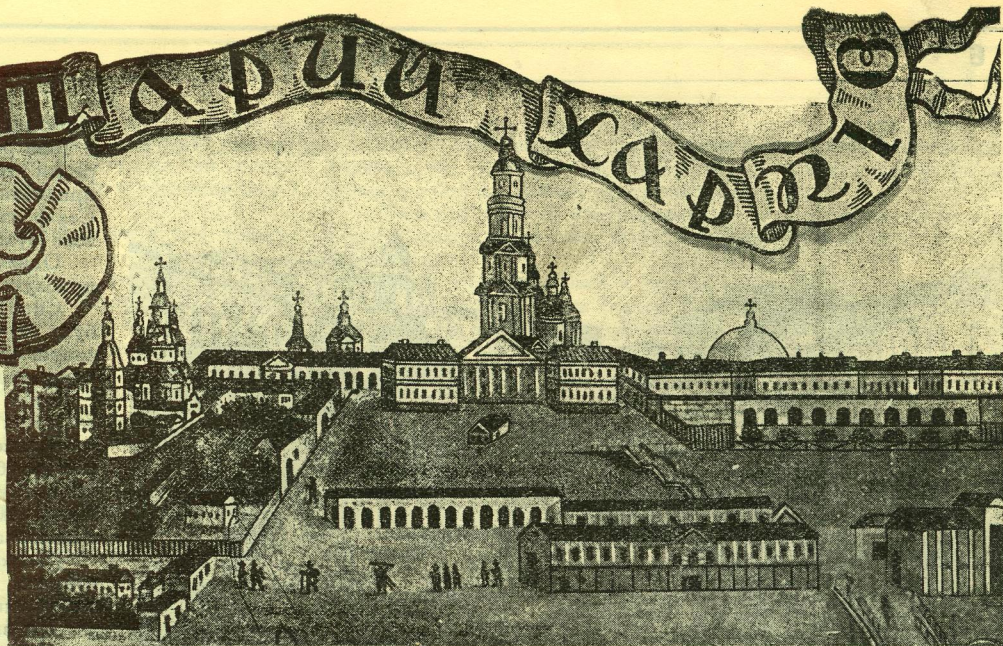
„Из литовскія стороны в наше Московское государство. Пришелъ Острянция, для того, что польскіе и литовскіе люди ихъ крестьянскую вѣру нарушили и церкви Божіи разоряють ихъ побивають и женъ ихъ и дѣтей забирая хоромы пожигають, и сосцы у жен ихъ рзали, и дворы ихъ и всякое строеніе разорили и пограбили"...

Госелилися „Страдальцы уни“ Острянция з дружиною, Чугуїві.

Очевидячки, з цього моменту стали стікатися поселенці до о місця, де опісля заснувався Харків, охороняючи спокій московської держави від наскоків татар.

І все ж не Харкову належить першенство в цій ролі.

1589 році Борис Годунов наказав збудувати на правому бе-

Центр міста за 40-х років минулого віку

резі Оскола, в 50 верстах на південь від Чугуєва місто, в своє імя — Цареборисів, для охорони держави з кримського боку.

Для цієї мети було відряджено окольничих — Богдана Бельського і Семена Алферова — „со многими ратными людьми, дѣтьми боярскими, стрѣльцами и козаками“.

Всім їм наказано було лишитися в новому місті.

Спірна дата заснування Харкова, спірне і його походження. В 1111 році в місцевостях, де лягло нове місто, було половецьке городище Шарукань, зруйноване руськими князями.

Чи від Шаруканя дістало назву місто, перекрутивши половецьке слово, чи від Харька, мітичного героя, чи від першого осадчого Івана Карача?

Претендентів на цю високу честь багато. Навіть Квітка-Основ'яненко намагався зв'язати заснування Харкова зі своїм родом.

Давні мешканці передавали з роду в рід байки, перекручуючи фактичні відомості, приписуючи найменування міста тому чи іншому героєві.

В цій захопленні особами спліталися всякі вигадки і зникала дата заснування міста.

А тим часом задовго до заснування міста і приходу на світ його „фундаторів“ спокійно текла собі річка Харків, не багата і не многоводна, та все ж не дуже схожа на те, що тепер під цією ж назвою має собі місце в спискові річок.

Оця сама річечка, здається, і топить усіх фамільних і легендарних фундаторів неспокійного буйного міста, що не пам'ятає свого походження.

В „Книге большого чертежа“, виданій у 1627 році для московських царів, вперше згадано річки Харків і Лопань. Там же відзначається, що лівий бік Донця звався Ногайським, а правий — Кримським.

День народження Харкова — забуто. Про нього можна лише здогадуватись. Та й то не про день, а про рік, що заплутався між 1650 — 1656 роками.

Перед заселенням Слобідської України, а значить і Харкова, відбулися яскраві історичні події.

Там, де в 17 віці виникла Слобідська Україна, до 13 віку були князівства Переяславське і Чернігівське. В половині 13 віку татари сплюндрували цю країну. Мешканці повтікали за Дніпро, під охорону могутніх Володимиро-Галицьких князів.

Ще в XIV віці вся ця країна звалася Ординською або Ногайською. По завоюванні литовцями й поляками Червоної Русі і Київського князівства, Харківська губернія складала частину так званої України, куди засілали влочинців“.

Це з „Военно-статистического обозрения Харьковской губернии“

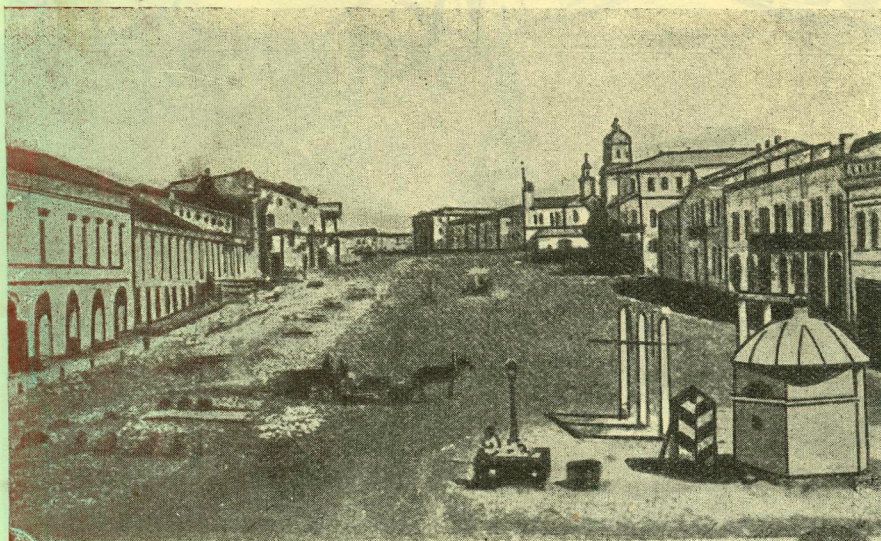
і там же:

„Утиски і гнобительство польської шляхти сприяли переселенню малоросіян на руську Україну, і, таким чином, склалася прикордонна збройна смуга проти поляків“...

Все це відноситься до кінця 16 віку.

Харько — легендарний фундатор Харкова

Миколаївський та торговий майдан за 50-х років минулого віку

Слобідська Україна повернулася на степ. По ній мандрували татари, вона була пунктом, звідки роблено наскоки на руські кордони.

Так тривало до кінця 16 віку.

„З появою взуттів — пише єп. Філарет — у Польсько-Литовському королівстві, утиски православних підданих Польщі зросли; унія — справа тих же взуттів, потягла за собою страждання для православія польсько-литовського. За незгоду на зраду святої прародительської віри, руських позбавляли прав і переваг громадянських, мучили в судах, палили житла їхні, віддавали церкви їхні на відкуп євреям.

„Безневинно гнані, рятуючи життя й віру, почали переходити під владу православного московського царя спочатку поодинокі і родинами, а потім цлими масами, сотнями родин.

„Так звірство дикунів — татар сплюндрувало Україну, а насильство взуттів та магнатів польських ступнево населило Україну християнами“...

Загалом на думку оборонця віри християнської — не було б щастя, так нещастя допомогло.

Для єп. Філарета важливим в момент чисто релігійний, для департаменту ж генерального штабу, що склав „Военно-статистическое обозрѣніе“ — має значіння точний облік малоросіян, що переселилися на руську Україну, „Цар Михайло Федорович мав 17.000 чол. у слободських полках“.

Та як би там ні було, лишається безперечним, що ледве утворення нового міст набрало значних розмірів, Московська держава включила його в свою систему управління. І ось тут і можна шукати втраченого року народження Харкова.

Чугуїв виріс раніше від Харкова. Побудоване Харківське городище, певна річ, перебувало в сфері його „впливу“ і „охоронництва“.

Опікаючи харківських та хорошівських „черкас“, чугуївський воевода мав на увазі і державні цілі: Харків розлігся на шляху, улюбленому татарами для наскоків. Харків ставав аванпостом, зірким оком і підпорою в першу чергу

Чугуїву. За допомогою Чугуїва „черкаси“ в 1656 році збудували фортецю, а 28 вересня того ж року московський уряд у призначив для Хорошева й Харкова воеводу Селіфонтова. Головним завданням Селіфонтова було збудувати міську фортецю.

Однак, вільні люде „черкаси“ не ду прислухалися до наказів свого воеводи.

Споруджувати фортечні вали у них було ні часу, ні охоти. Треба було будувати двори, обслуговувати ниви і взагалі в першу чергу подбати про своє існування.

Адже воевода Селіфонтов не дуже легко завдання задав „черкасам“. Він наказав кожному поселенцеві приставити певну кількість конод, обстрегати їх і потім вбити в землі колод смуги, що визначала майбутню фортецю, але так, щоб кожна колода щільно прилягала одна до одної.

„Черкаси“ обіцяли все це проробити той час, коли впорються зі своїми господарськими справами.

Чи виконали свою обіцянку „черкаси“? На це питання, мабуть, не знайи позитивної відповіді в тих матеріалах, що збереглися.

У харківських „черкас“ було, очевидно, дуже багато своїх турбот і інтересів, що збігалися зі стратегічними планами московських урядовців.

Зі скарги воеводи Офросимова, що змінив невдало Селіфонтова, на харківських „черкас“ у 1658 році можна виявити справжню ситуацію. Скарга ця дуже характерна. Вона змальовує образ „черкас“, людей вільних, незвиклих до залежності.

Їх гнобила польсько-литовська унія, їм завдавало неприємностей польське дворянство, вони знімалися з насиджених місць і йшли в простори степів.

У вільних степах їх наздоганяла держава Московська — вони ухилялися від її нагніту і обурювали свою незалежність, правда, не завжди тонко дипломатичним способом, але незмінно, поки вистачало сил.

Ось ця скарга:

„... По твоему государеву, цареву и великого князя Алексея Михайловича всея Великія и Малыя и Бѣлыя России самодержца указу велѣно мнѣ холопу твоему быть на твоей государствене службѣ в новом Харьковском городе“...

„И в Харьковском государь нѣт ни одного человека тех черкас, которые бы тебѣ великому государю крест цѣловали, во

Центр міста — Лопанський міст, за 30-х років минулого віку

сь сброд мужики деревенские, а мнѣ государь, холопу харьковских черкас проволить ко кресту не по чему, привидной записи в Харьковском нѣг и о том вели государь указ учинить"...

черкасы, государь, люди самовольные ни в чем твоего рева указу не слушаютъ"...

ким чином, крім цікавості наведеного тексту, рівняючи діяльністю чугуївського вояди Селіфонтова, можна би приблизно вгадати рік заснування Харкова.

1656 році „черкаси“ вже збудували фортецю. При цім вільно припустити, що самий процес будування не був „Черкаси“, як це видно зі скарги воеводи Офросимова, пилися споруджувати міську фортецю за загальним мо-ким зразком, не зважаючи ні на які спонукання й на-

м більше не має особливих підстав припускати, що темп був інтенсивним при самостійному побудуванні фортеці вському городищі.

ким чином, коли лати „черкасам“ для спорудження фор-дин рік, то ми вже до певної міри реально знайдемо оснування міста—

ік.

тим більше ймо-що в 1658 році онтов був уже дру-ведодою.

рім того, існують ки й точніші. Той іфонтов скаржив-накази на те, що „си“ в 1654 році али з харківського шлях на Тор (нськ) і їздили по сіль.

аємо також безп-відомості про те, во, чолі перших по-рів на харківськ-ищі був якийсь й Іван Каркач. а його припадає 54 рік.

а й крім того в уму зібранні зако-ом 1. № 175), в від 23 березня 1656

Харків зветься но-містом, що будувється. Указ цей—єдиний офіційний до-ят, де згадується Харків.

Що до будування міста, а не городища, то введення цих мурів зв'язано вже з іменем чугуївського воеводи, а йче закінчення будівельних ідей—з іменем воеводи Селі-ова.

Так виникло місто і не можна не визнати, що розвиватися до воно досить швидко.

Єпископ Філарет наводить уривок з опису 1662 року. До часу укріплення харківської фортеці складалися з „дубо-ostroга з обламами“ (бруствери по груді стрільця) з тов-а і з запасними таранами; рову у два сажні завширшки вишки; по стінах 10 веж; 10 гармат залізних і 1 мідна, 402 8 свиней (окрема міра) олива. 8 бочок пороху.

Приходні, що заснували нове місто, кінець кінцем, стали серйозно ставитись до охорони сво х жител, а також і овської держави від татарських наскоків. А наскоки ці не нинялися аж до 1720 року.

З історії Хорошівського жіночого монастиря, що в кількох тах від Харкова, ми дізнаємося, що татари не раз відві-ли черниць і завдавали їм значних неприємностей. В уся-разі був момент, коли черниці прохали перевести їх до жєжкого, ноловічого монастиря під охорону більш обороно-ної братії.

Маючи дуже важливе територіально-стратегічне положення Харків швидко обернувся в полкове козацьке місто і зберігав за собою це бойове звання протягом цілого віку.

„Черкаси“ довгий час утримували в силі автономність у в-утрішньому управлінні. В 1655 році у них був свій отаман Кривошлик.

Харків тісно зв'язаний з іменем кошового отамана запорі-зьких козаків, славетним Іваном Сірком.

Є думка, що один час Сірко був навіть харківським пол-ковником.

Умер Сірко в 1680 році. Гроза і жах турків—Сірко був страхотям для них і після смерті. Запоріжці ховали від тур-ків смерть отамана і возили з собою його труп, вірячи в магі-чну силу його... В „Історическом Вестнике“ за 1780 рік № 1 від-значається, що завідателя харківських „черкас“ Івана Сірка обрано в 1657 році на кошового отамана Січі Запорізької. В цім же році 15 серпня умер Богдан Хмельницький і тоді ж почалися заколоти, що захопили й Харків.

Невгамовні „черкаси“ брали участь у повстаннях Вигов-ського і Брюховецького.

В 1669 р. в Харкові вбито першого харків-ського полковника Фе-дора Ріпку і заколото вилами сотника Федо-рова. Полковника Ріпку змінив Григорій Захар-жевський, відомий під іменем Донця.

Прізвиське це він здобув за успішну бо-ротьбу з ногами, що зруйнували в 1679 році Чугуїв і підійшли до Харкова. В 1687 році харківський полк зробив під начальством Кон-стантина Донця перший Кримський похід.

В 1693 році султан Нуррадін з 15.000 вій-ська вдерся в слобідські полки, прямуючи на Харківський полк. Під Мерефою Федір Донець розбив татар і примусив їх тікати.

В 1697 році харків-ський полк удруге був у Кримському поході. Іван Донець розбив татар і примусив їх тікати неоглядки.

Останній наскік татар історична хроніка помічає у 1737 р. (Цареборисів, ізюмського повіту). Попередня й остання дати да-леко не свідчать про те, що у слободських полках були спо-кій й тиша.

Татари та запоріжці або, як звали їх—харцизи — частенько налітали на слободи й нищили їх.

На цих подіях, так би мовити закінчується доба бухливого життя нового (тепер вже старовинного) міста. У дальшому Харків розгортається, захоплюючи околиці й стає поступово значним торговельним і адміністративним центром.

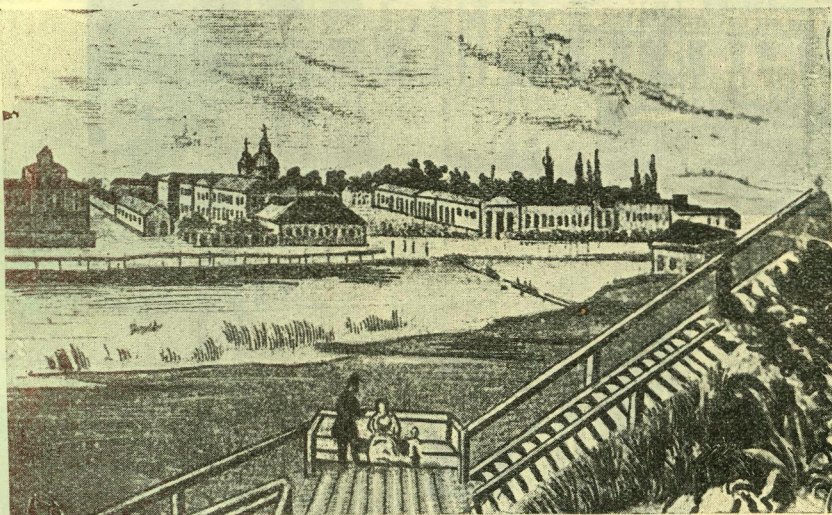
До цього ще треба зазначити, що до вживаного в цьому нарисі слова місто. Його треба розуміти далеко не так, як воно уявляється в наші дні.

В ті далекі часи, турботне становище краю, що його раз-у-раз одвідували різні вороги, вимагало від населення робити всілякі заходи до оборони. Тому мало не кожне село було тоді „городом“, тобто місцем, що оточувалося рівчаком та де-рев'яним муром з вежами та воротами.

Поза ними вже й будувалися дома, яких в свою чергу знова оточувалися вівчакми та мурами. В де-яких випадках таке ото-чення провадилося тричі.

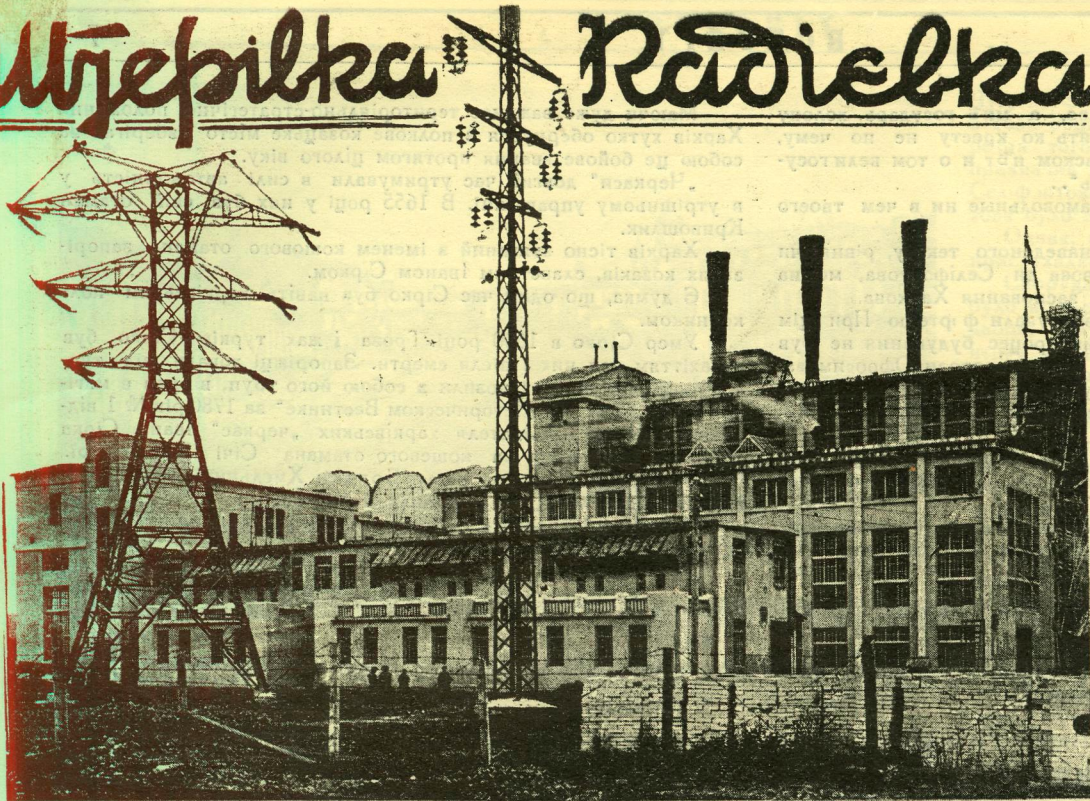
Оце й було тоді містом.

В. Івогін

Університетська горка. Початок 19 віку

Штерівка | Радієвка

Загальний вигляд районної Штерівської станції

ЗАЛІЗНИЦЕЮ до Крендачівки, далі до Ново-Павлівки—кінцями або службовим паротягом-кукушкою—і несподівано розгортається перед очима будівництво Штерівської електричної станції, що простяглася в яру.

Серед уламків скель, що немов раптово, в один з напружених моментів катаклізму завмерли в хаосі, простяглася вгору залізо-бетонна будівля „Штерівки“.

Біля неї зупинилась і розлилася перед греблею невеличка річечка Міус, а навколо на обрії викидають хмари диму рудні, що видобувають з надрів Донбасу „чорне золото“—антрацит та вугілля.

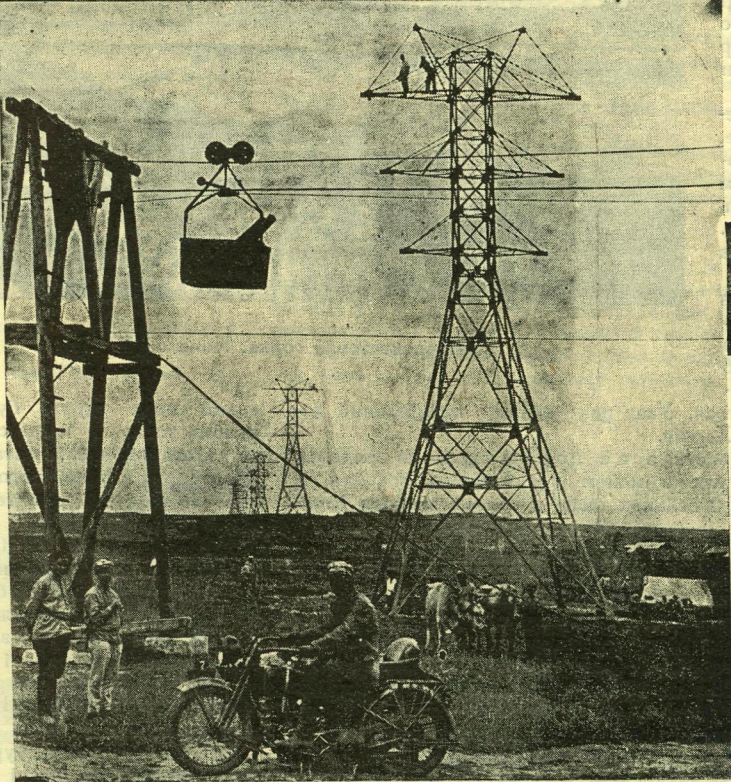
Штерівка відіграє роль „електричного серця“ Донбасу і від неї вже простяглися в різні боки могутні артерії—„лінії передач“, що ними біжить електрична енергія на підприємства та в копальні кількох великих вугільних районів.

Це перша електростанція, де використовується на паливо антрацитовий та вугільний порошок „штиб“, що до цього часу був за непридатне сміття.

Штерівка працює.

У великій казановій гудуть труби, піддуваючи штиб в огонь під казани. Висока світла зала. Біля регулятора, що нагадує штурвал пароплава, стоїть машиніст і доглядає за роботою турбін.

От пронизливо заспівав дзвінок, блискавкою промайнув світовий сигнал, уважніше оглядає різні приладдя машиніст: світовий сигнал повідомляє: електричний струмінь, перебігши трансформатор на станції скочив на стрункі щогли передач, полетів працювати,—надмхувати свіже повітря в копальні, смоктати воду, піднімати вагонетки в вугільних прийомних поїздах...

Монтаж лінії на Брянських руднях. Електричний дрятягнуть волами. Раніш цю роботу виконували самі робітники. Дрїт розгортали руками й на це потребувалося багато людської сили. Праворуч—намети робітників. Монтаж проводиться Харківським відділом ДЕЗ

Робітники провадять контроль монтажу лінії. Роботу ввесь час доводиться вести в тяжких умовах, на морозі на відкритих підвісних колісках

паленого коксу, хати безліч великих і малих, майже що. Дивись стрункі щогли передач, що несуть на височині 20 метрів мідяні дроти і пригадується будівля лінії від Штерівки до Кадіївської підстанції...

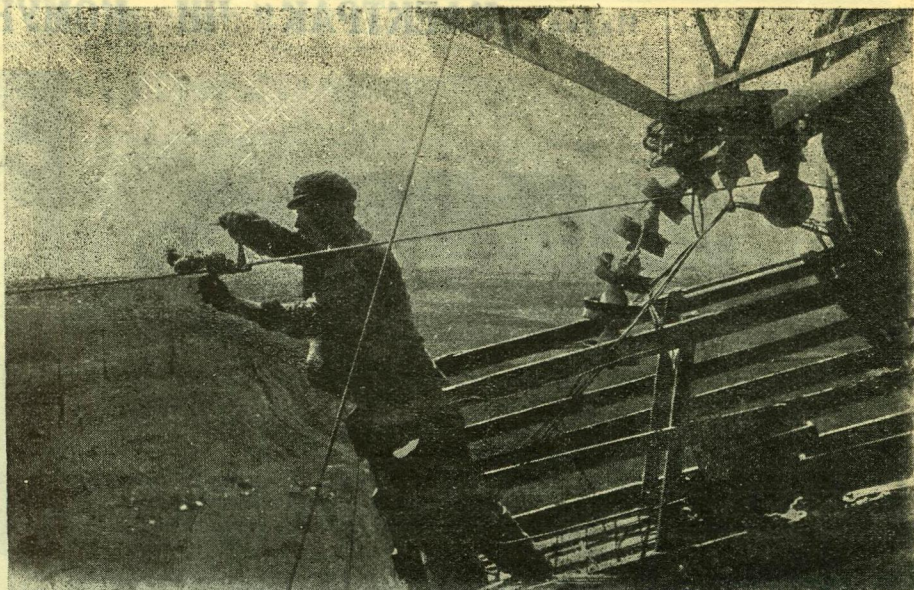
Весна. Десятки підвод підвозять у ящиках ізолятори, турчить „Форд“. Біля білих шатрів, поставлених на швидку, горить вогнище. Довгою чергою простягаються щогли, треба навішувати ізолятори, треба підвішувати дроти. Крутився барабан, виблискуючи на сонці, почав витягувати у мідяний дрот, побіг по ізоляторах. Тишу тихого степу порушили жваві крики:

— Слухай команду! Вперед! Стоп!

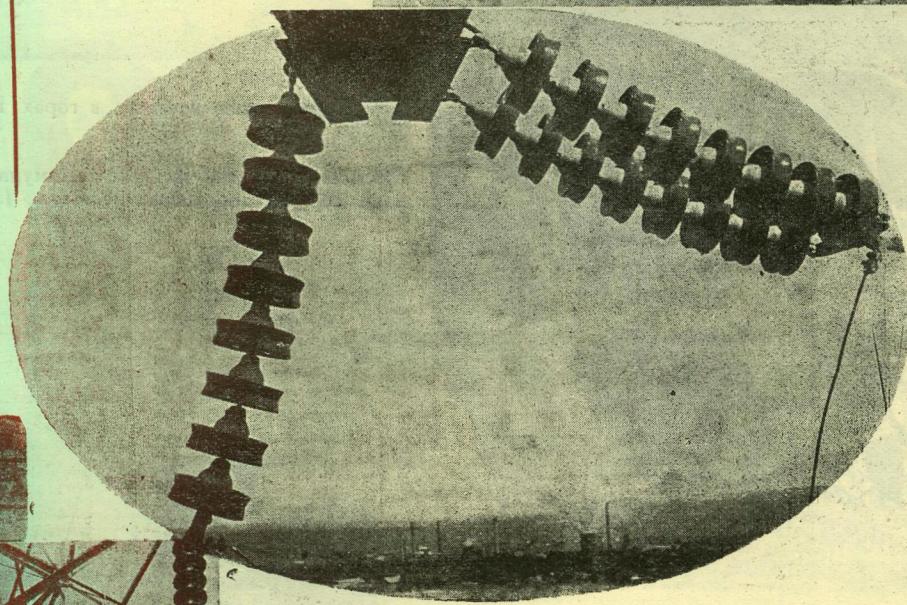
Перегукуються теле-
фоном техніки і повільно
на щоглах з'являються
грона ізоляторів, протя-
гається дріт.

Немов мурашки ла-
зять на щоглах робітники
і спочатку, поки не звик-
неш, захоплює в грудях
повітря, коли дивишся
на них.

Лінія все далі та далі
відходить од Штерівки.
В одному місці збігається
вузол лінії передач в 115 т.
кв., 38 тис. кв. 13.800 кв.
та повітряна залізниця ко-
палень „Карл і Віолін“.
Цей вузол захоплює гля-
дача своєю могутністю

На спеціальній підвісній колісці
робітники зміцнюють натяжку
дроту

Кадіївську електричну підстан-
цію, став радісно. Робітники
навішують останні дроти і коли
робота закінчена, гордовито
злетів у повітря на останню
щоглу червоний стяг. Урочисто
вітають світлі залі електричної
підстанції робітників.

Включено струм, повер-
нулися стрілки вольтметрів,
амперметрів. Район Алмазно-
Мар'їнського кільця електрофі-
кації почав одержувати Ште-
рівську електроенергію. Тепер
Штерівка має 6 підстанцій.
Зі Штерівки починається вико-
нання електрифікації Донбасу.

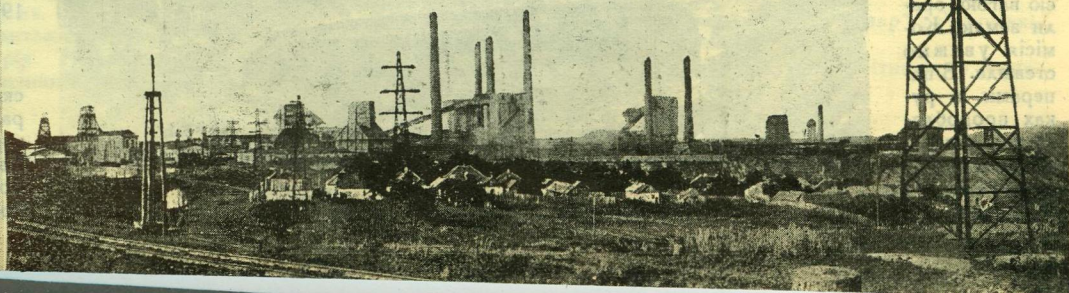
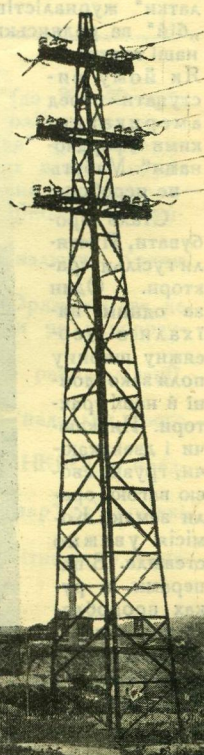
М. Заглоба

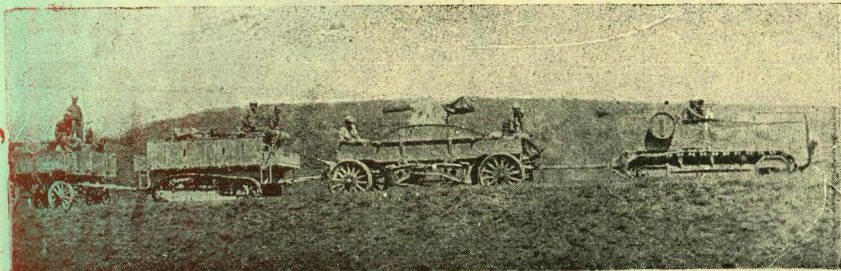
Гірлянди ізоляторів високого напруження. В далечині видно
Брянські рудні та коксобензолні печі

і високим технічним виконанням. Наблизилося літо, позаду вже
залишилися низка копалень „Карл“, „Артем“, „Петровеньки“,
„Ясинівка“, „Кипуча“. Вже видно гордість Радянського Союзу—
Брянські рудні. Робота йде напружена, великий розмір робіт
захоплює робітників. Вже без остраху, звиклі, в'яжуть робітники
дріт, гойдаються в повітрі на спеціальних колісках. Стало видно

Робітник вгорі—крі-
пить підвісні гір-
лянди на траверсі,
другий—підгото-
влює дріт піднести
його до клєми.

Кадіївка. Коксобензолні печі. На пер-
шому плані—лінія передачі—
2200 вольт Алмазно-Мар'їнського кіль-
ця, що об'єднує Ірмено, Варваропілля,
Голубівку, Максимівку, Брянські рудні
ім. Артема, Селезівські, Дюмо
та Криворізькі рудні

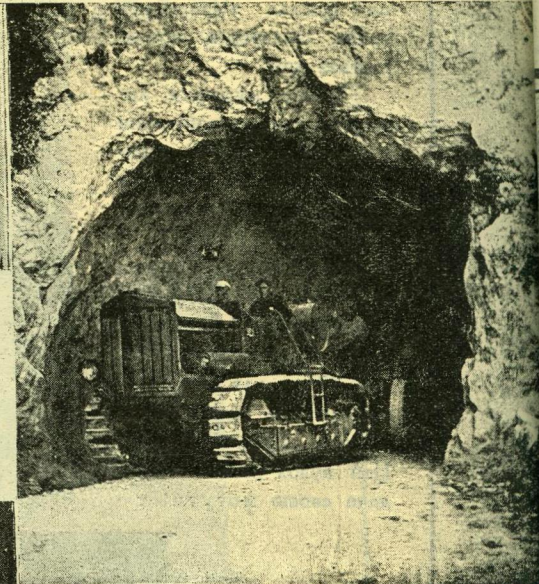

Перевіз вантажу

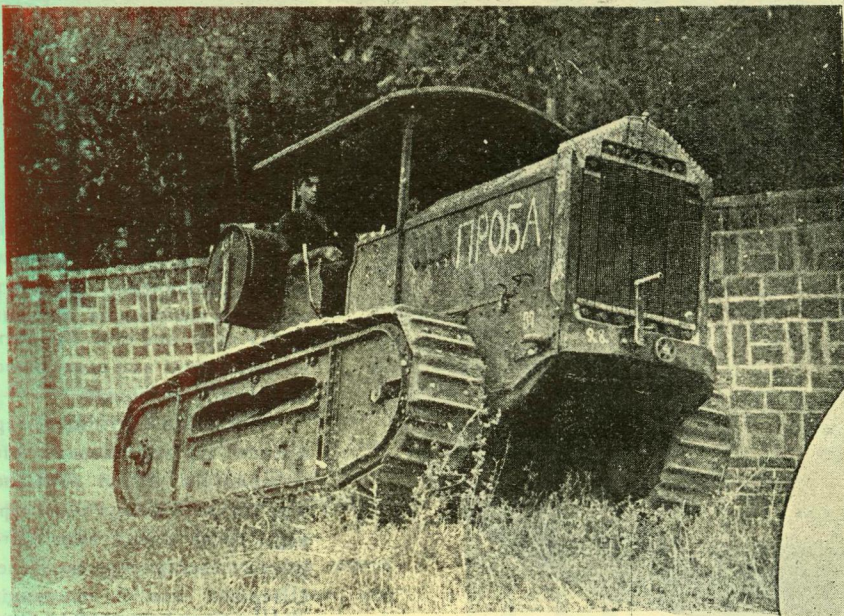
КАВКАЗЬКОЮ залізницею „публіка“ на курорт їхала.

Тією самою дорогою їхали з Харкова трактори. Вони не доїхали до Мінеральних Вод, потяг звернув у бік і привіз їх до Персіянівки. Сюди з'їхались представники різних відомств і урядових органів, тут розбито „па-

Пересування вантажу в горах Криму

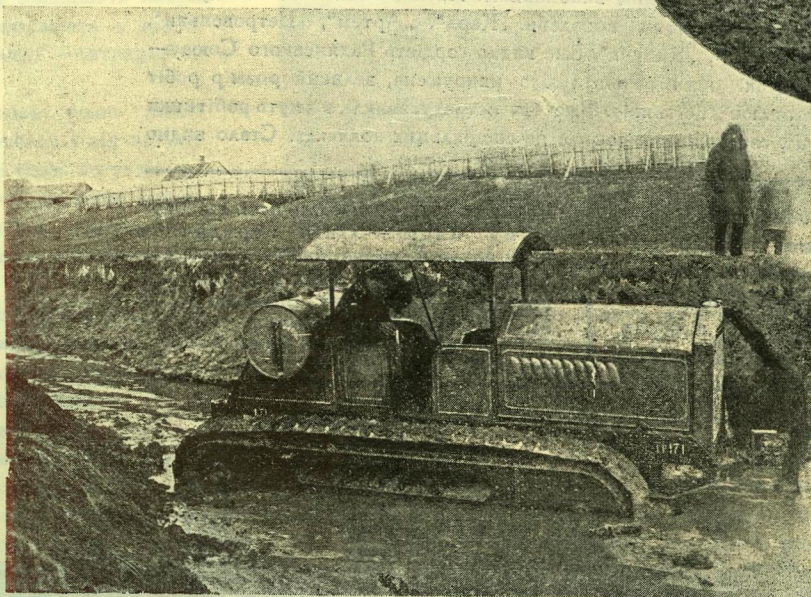
воротом коліс харківського „Комунара“ м'якли наші серця і твердішала певність. П'ятидесяти-

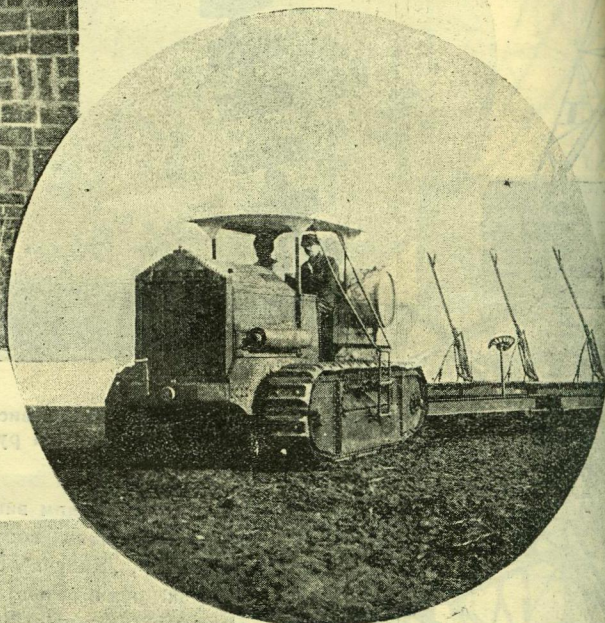
Випробовують трактора „Комунар“

латки“ журналістів, бо на всесоюзних тракторних іспитах відбувався „бій“ за радянський трактор. Пам'ятак—кожен з нас побоювався за наші трактори. Як йому виступати перед американськими „фордзонами“. Мабуть—не переборе.

Стали пробувати, Пустили гусільні трактори. Один за одним виїхали в неосяжну ширину поля закордонні й наші трактори. Пихкаючи і дзенькаючи, грузні своєю вагою, орали землю. Комісія уважно стежила. З паперами в руках проробляли точну калькуляцію, підраховували. І з кожним по-

Трактором „Комунаром“ через річку

Трактор „Комунар“ працює

сильна гусінь „Комунара“ взяла низку великих перемог. Наш трактор:

- легко оре за годину десятина глибокої оранки;
- з хуткістю коня везе вантаж шосейною дорогою в дві тисячі пудів, маючи на гаку до 5.000 кілограм тягового зусилля.

Це було в липні—серпні 1927 року.

А в листопаді при ЦВК СРСР скликано спеціальну нараду. Нарада ця визнала придатність трактора „Комунар“, випущеного з Харківського паротяго-будівельного заводу. Тоді ж було постановлено придбати трактори для

ДО 30-РІЧЧЯ ПАРТІЇ

ИСКРА

Пролетарія всіх країн,
об'єднуйтеся!

„Вся власть советам принадлежит“
Открытый демократизм в СССР

Центральный Органъ Российской Социалдемократической Рабочей Партии.

№ 1

ДЕКАБРЬ 1900 года

№ 1

НАСХИПНІЯ ЗАДАЧІ НАШЕГО ДВИЖЕННЯ

В.І.ЗАСЛУЧИЧ

Г.В.ПЛЕХАНОВ

В.І.ЛЕНИН

Ю.О.МАРТОВ

А.М.ПОТРЕСОВ

П.Б.АКСЕЛРОД

А.Г.ДЕВИЧ

Н.М.КРАВСКАЯ

Склад редакції „Искри“ (1900—1903 роки)

еко-Східного краю. В грудні 1927 року Наркомторг ухвалив, щоб переселенський комітет негайно придбав 50 тракторів „Комунар“ за умовою, що їх буде доставлено на 15-го лютого 1928 року.

До цього часу Далеко-Східний край звертався до Ради Міністерств і Оборони з проханнями дати дозвіл на довіз з Америки нових тракторів. Величезна реклама, справжня „американська“ реклама Клектрака збудила у робітників Далеко-Східного краю велике бажання дістати як раз американські трактори. Коли РПО відмовила, вони вислали на ХПЗ свого представника в Далеко-Східного Крайвиконкому т. Мартіянова; він був дуже задоволений з нашого трактора і пообіцяв домогтися перед президентом Далеко-Східного Крайвиконкому замовлення наших тракторів.

А поки точилися переговори щось із місяць, Далеко-Східний край встиг якось дістати ліцензії на довіз Клектрака з Америки.

Тракторний цех ХПЗ лишається без замовлення. Від цього цеху виробництво. Багато робітників доведеться скоротити, цех не має повного навантаження.

Крім цього, за повного вантаження, наш завод зможе випустити 150—170 тракторів на рік. Тракторів—не гірших за іноземні. Адже „Комунар“ визнано за найкращу що до

продуктивності з усіх закордонних машин (до 30—40 куб. метрів за годину на 1 кіньську силу); витрата олії та палива—1 пуд 5 фунт. на 1 десятину оранки. „Комунар“ цілком придатний і рентабельний на ціліні і на застарілих важких грунтах; він має повну прохідність і невелике тиснення на ґрунт.

Ціна нашого трактора майже однакова з ціною американських тракторів.

Навіщо ж відправляти за кордон золоту валюту? Кожен Клектрак коштує 8.000 доларів!

Паровозники послали листа тов. Рикову і Орджонікідзе, де описують усе вищезгадане і просять ліквідувати це непорозуміння.

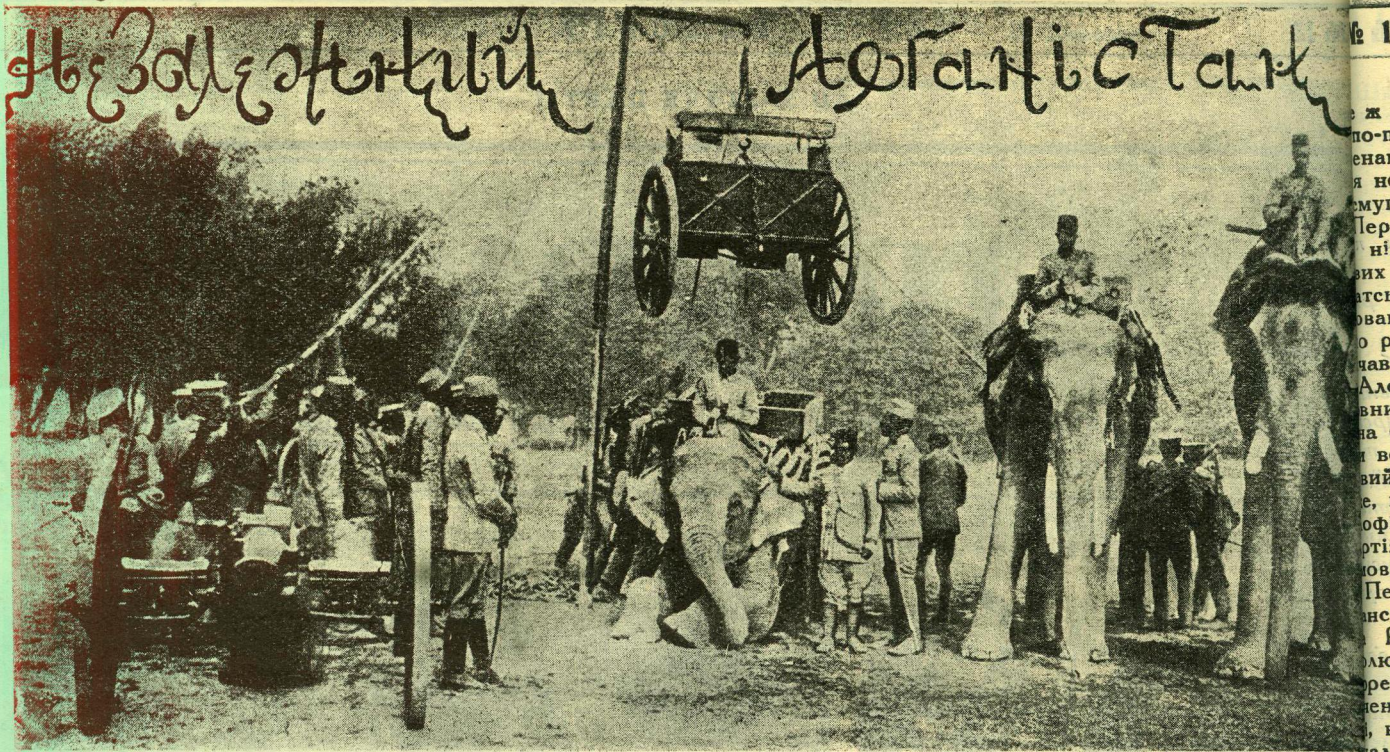
Листа закінчують так: „допоможіть справі раціоналізації. Надіємось на вас і чекаємо відповіді“.

Минуло не більше за два тижні після надсилки цього листа.

В Москві відбулось засідання колегії ЦКК НКРСІ, з представниками ХПЗ.

Колегія ухвалила просунути трактор „Комунар“ у Радянські організації, і зокрема на Далекий Схід.

Так в країні Рад зв'язується інтереси робітників з заходами Уряду.

Афганська фортеця на слонах

В БЕРЕЗНІ 1801 року до Оренбургу вирушило козацьке військо під командою Орлова-Давидова. Експедиція мала на меті вдертися до Індії через проходи Гіндушка і лише з приводу смерті Павла I цю вигадку не було здійснено. Ініціатором цього був Наполеон, що задумав захопити Індустан з півночі, відібрати в англійців їхню найкращу колонію.

Наполеон був не першим серед стратегів, що обирали Афганістан за плацдарм для воєнних операцій проти Британської Індії. Історія наскоків на цю багату країну зза північних гір тягнеться вже здавна, ще з часів Олександра Македонського. Не дарма гірське пасмо, що відокремлює Індію від країни афганів, звуть Гіндукушем—„вигубником індусів“.

Одже, коли англійці захопили Індію, таке сусідство не могло не надихати їм клопоту. Просування руських у Середній Азії, при чім імперіялістичні тенденції не було нічим укрито, не давало спокою керівникам Британської імперії.

Ось чому Афганістан майже з часу свого повстання опинився між двох огнів. Півторасторічна історія цієї країни—нескінченний ланцюг англійських інтриг, що до них на початку минулого віку причаїлася й царська Росія. Треба підкреслити, що легкомудрство й невідповідальні обіднянки царських генералів, що гарантували афганському емірові допомогу на випадок війни з Англією, а потім видавали його на призволяще, дорого коштували цій буферній державі. Спроби протівитися завойовницьким планам Англії і зберегти національну незалежність не дали ніяких результатів і після неодноразових інтервенцій, воєн, дипломатичних інтриг, настрахування й підкупу імперіялістській Британії пощастило здійснити свої плани: 1907 року було складено між Англією й Росією угоду про розмежування зон впливу в Азії, угоду, що фактично віддала Афганістан до рук Британської імперії. Росію було зобов'язовано при всіх стосунках з Афганістаном користуватися з англійського посередництва. Такий був безславний кінець політики царату, що надовго відірвав Росію від її безпосереднього сусіди. Що ж саме за події трапилися в Афганістані під час світової війни, що зараз вивели його на шлях вільного розвитку?

Посамперед спробуймо уявити собі, обличчя країни. Високі гірські пасма

розрізують Афганістан на дві низинні половинки, де завдячують річкам і штучному зрошуванню став можливим хліборобство. Такий характер місцевості спричинився до того, що країна в економічному розвитку далеко відстала від сусідньої Індії.

Давнє населення країни—афганці—прийшли до родючої долини з верховин негостинних Солейманових гір, кілька століть тому. Боротьба за існування, суворе оточення природою нескінченні війни, що їх афганці вели то проти, то на бачок індусів—все це наклало свою печатку на їхні расові риси.

Так, вони навчилися й звикли виступати великими масами підлягати міцній військовій дисципліні; вони дуже витримані, мужні; завдяки всім цим властивостям афганці стали непереборними воюками. Особливо в умовах гірської війни.

Самі афганці—здебільшого скотарі, бо безліч гір і долина різноманітність клімату, достатня кількість вохкості утворили гарні умови для скотарства. Країна багата на добрих продуктів, товар, коней, овець.

Далі від гір на захід поширюється хліборобство. Як Україну звуть „житницею Радянського союзу“, так само „житницю Афганістану“ вважають лину річки Геріруда, що простягається між західними відногами Гіндукушу, до самого Перського кордону. Але треба думати, що природа Афганістану так легко віддає свої плоди людині: щоб збирати гарні жнива, треба прокласти іригаційні канали, вкрити поля складною системою організаційних споруджень. Зате й наслідки впертої праці: хліборобів за їхню працю: двічі на рік родить земля Афганістану, і коли на весну жнуть пшеницю, то осінь уже приносить екстраординарний ризик.

В міру того як хліборобство заступає скотарство, давнє афганське населення далі рідшав й на його місце ставали споріднені нашому Сходові народи—турки, туркмени й таджиків. Треба знати, що вони куди ближче своїм родичам з правого боку Аму-Дар'ї, (кордон між СРСР і Афганістаном) ніж афганцям. Але й сам афганський народ знає на собі наслідки імперіялістичної політики Англії—спонад чотирьохмільйонного народу лише два мільйони живе в самій державі, а більш половини оселяє в інших країнах, що відійшли до Британської Імперії.

Аманула-хан

ж це явище ховає в собі неприємні наслідки для англій-
о-перше, вони ніяк не можуть упоратися з незалежними
нами vzdвш індо-афганського кордону, а по-друге—пори-
нового Афганістану до моря, природня річ, прямує че-
мугу Белуджистану, де живе понад 1 мільон афганців.

перед початком імперіалістичної війни в Афганістані не
ніякої фабричної промисловості, коли не рахувати вій-
их заводів у столиці країни—Кабулі, де виробляли зброю,
ське сукно, взуття. До того всю англійську політику було
зано на те, щоб не дати Афганістанові економічно й куль-
розвиватися, бо кожний крок вперед у цім напрямкові
ав би ослаблення британських позицій.

але одного Англії не пощастило—вибити з афганців їхній
ничий дух і любов до волі. Емірів, сердарів, дипломатів
а було взяти лестощами, підкупом або загрозою, але з віль-
верховинцями, що кожний з них у першу-ліпшу хвилину
ий був ухопитися за рушницю, упоратися було дуже тяжко.
в Афганістані утворилося два політичних угруповання:
фільське, що до нього належав останній емір Хабіббула,
тія націоналістів, що бачила майбутнє своєї країни лише
овах вільного розвитку, як суверенна держава.

Першу спробу звільнитися від британського васалітету
ські націоналісти зробили підчас світової війни. Але цар-
Росія була як найменше здатна підтримати національну
юцію сусідньої країни. Лише після того, як у Росії було
ено радянську владу, що проголосила принцип самови-
нення народів, як сталося піднесення визвольного руху в Ін-
в налідок цього—ослаблення британських позицій, на-
альна революція в Афганістані перемогла.

Англійського васала еміра Хабіббула було вбито і на афган-
й престол сів третій його син Аманула, що стояв на чолі
ольного руху. Першим законодавчим актом Аманули-хана
проголошення незалежності Афганістану. Новий правитель
в посилав англо-індійському урядові місії з оповісткою
проголошену незалежність країни, але англійці навіть не
сждали прийняти посланців Аманули.

Після іншої зустрічі найшов Аманула-хан у Радянській
її. Своєю телеграмою, адресованою тов. Ленінові, він за-
сонував радянському урядові встановити нормальні дипло-

матичні зносини з Афганістаном. Раднарком негайно звернувся
до самостійної афганської нації з привітанням і визнав неза-
лежність Афганістану.

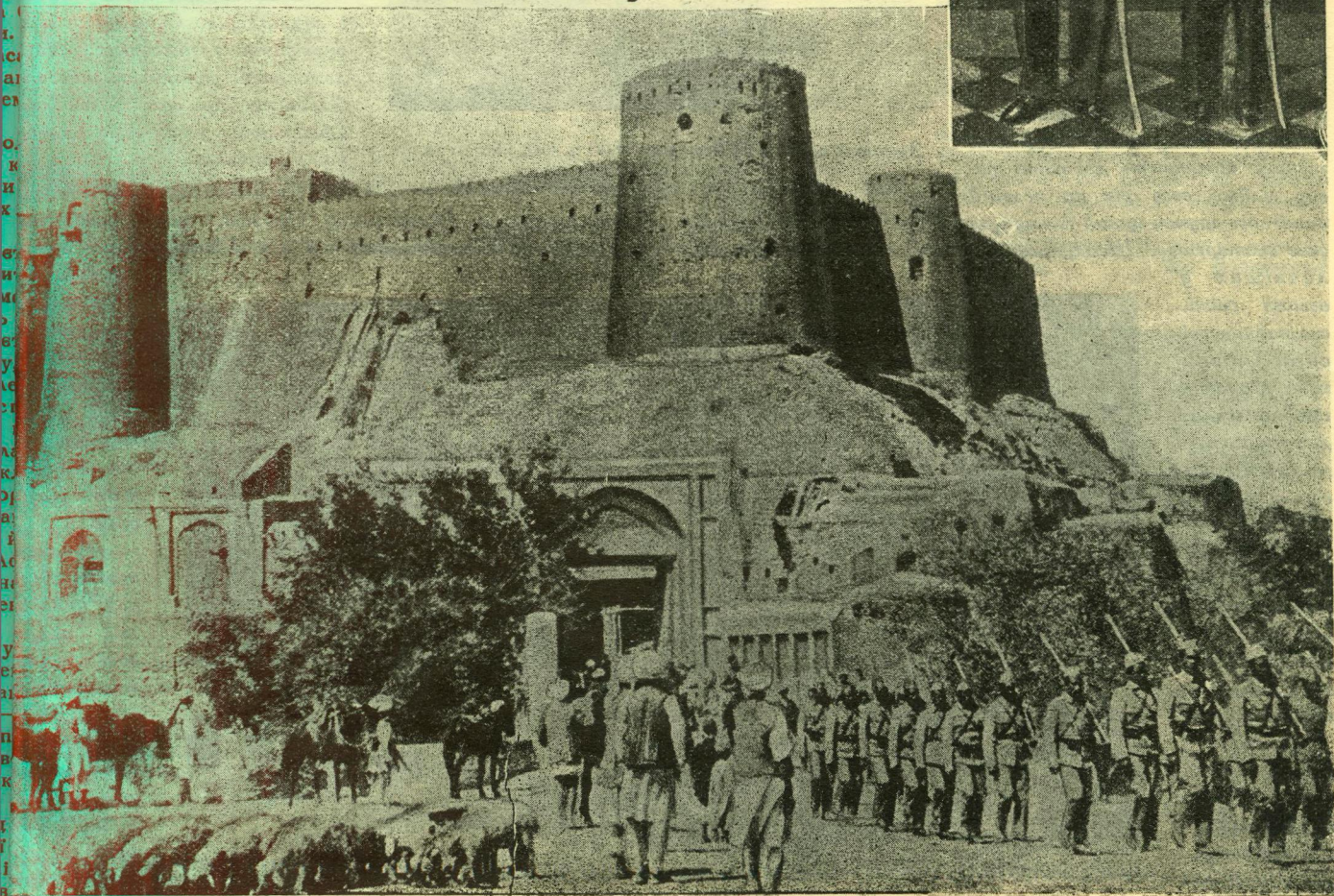
Від часу перевороту в Афганістані почався період енергій-
ної реконструкції як з економічного, так і з культурного боку.
По всій країні заходилися коло будівництва—шкіл, лікарень,
радіо-станцій, телефонних ліній, шосе. Велику увагу звернув
новий уряд на реорганізацію армії на європейський зразок.
Нещодавно розпочато будівання нової столиці Дар-Уль-Асман,
куди через рік—півтора переїде уряд.

Коли можна з чим небудь порівняти Афганістан останніх років,
то в першу чергу згадується Росія за часів Петра I і Японія
сьомидесятих років минулого віку, епохи, що так яскраво ха-
рактеризуються зміною економічних систем. Афганістан зараз
змінює своє примітивне господарство, на чие місце стає тор-
говельний, а найближчим часом і промисловий капіталізм.

Тепер уже можна твердо сказати, що Афганістан перебуває
на широкому шляхові національного відродження і Радянський
Союз може пишатися
тим, що першим визнав
„власне місце“, де стала
ця така стара і така
молода держава.

В своєму листі Ама-
нула-ханові тов. Ленін
чітко накреслив лінію
майбутніх відносин
обох держав: „Сталі
дипломатичні зносини
між двома великими
народами відкриють
широку можливість вза-
ємної допомоги проти
всіх замахів з боку
чужоземних хижаків на
чужу волю“.

Вал. Бородекін

Старовинна фортеця в Гераті. Вгорі—останній англофільський емір з братом

ШВАЙЦАРІЯ

(Від власного ідо-кореспондента).

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Швайцарія, республіка шоколадних фабрикантів, — це давня мрія туристів усього світу, що приїждять плавати на Женевському озері, збиратися на Монблан і Юнгфрау — та своїм золотом вирівнювати бюджет „гостинної“ країни. Після імперіалістичного, побоевища лави туристів порідшали, зате на березі Женевського озера обігрунтувався клуб суперечностей, що зветься Лією Націй і своїм існуванням заповнює щербини в Швайцарських прибутках.

Кілька сотен років, що минуло від утворення вільної республіки швайцарських верховинців, обернули її в звичайну капіталістичну країну, де — звичайно — під личиною демократії панує експлуатація робітничої класи.

Завдяки силі „білого вуїлля“ в Швайцарії широко розвинулася обробіткова промисловість — перероблювання харчових річовин, продукція годинників, текстилю, оптичних апаратів, машин.

Велику роль відіграє будівництво, бо Країна невпинно потребує нових отелів, санаторій і т. д.

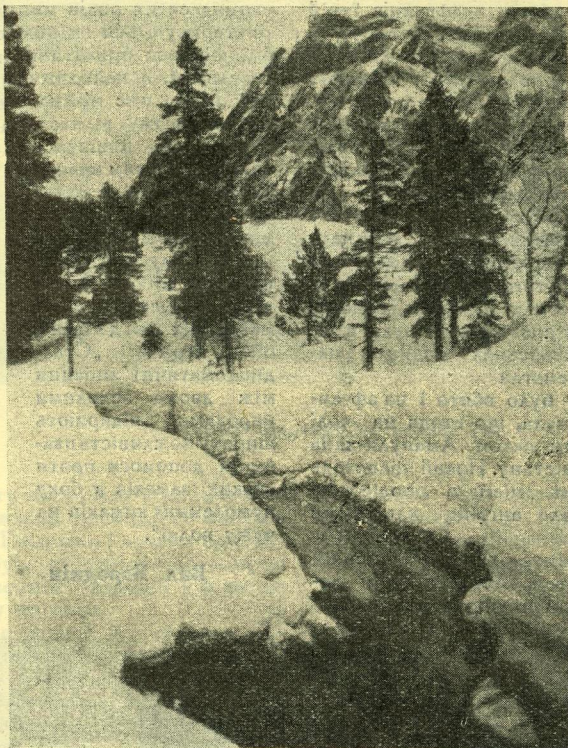
Надзвичайне багатство й різноманітність природи цієї маленької республіки, родючість ґрунту, можливість держати товар майже весь рік на зеленій паші — ось ґрунт, що на ньому зросло й розвинулося швайцарське скотарство. Швайцарських корів вважають за наймо-
лочніших у
всьому світі,
а швайцарські
сири поруч
конденсовано-
ю молока скла-
дають нема-
ловажну ча-
стину експор-
ту країни.

Що до ріль-
ництва, то
ясно, що в умо-
вах гірського
ландшафту
воно великої
ролі не набуло.

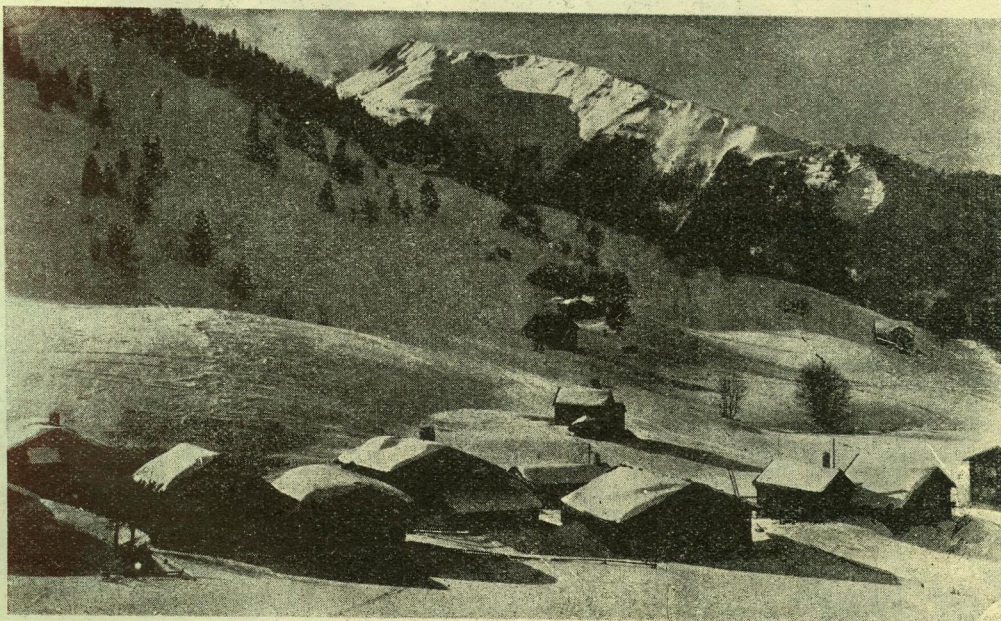
Всю Швай-
царію пере-
тнуть густою
сіткою шля-
хів-залізниць,
шосе, гірських
зубчасток,
вкрито сіт-

кою телефонних дротів, по озерах курсує безліч па-
лавів.

Все до послуг туристів і хорих, що наїздять ряту-
вати своє життя по кліматичних станціях.

Зимовий пейзаж в Енгандіні 1800 м. над рівнем моря

Невеличке селище в Маргретенберзі, 1200 м. над рівнем моря

Були б тільки гроші, бо падаєть-
їжджі, що не мають у кишені Плат-
статньої кількості швайцарськ не-
франків або якоїсь іншої метри-
дої валюти, ледве чи знайдуть-
палку зустріч у власників отелоград-
пансіонів, гаражів, у всієї мно-
тисячної маси республіканськ-
буржуа, що живуть з імпорту на-
вого золота.

Туризм та імпортова вал-
та — це найхарактерніші явища
що наклали своєрідний відбиток
ні обличчя країни. По нечислен-
курортах Швайцарії майже е-
міські посади займають особи, у
одночасно володіють підприєм-
ствами „для обслуговування пр-
їжджих“. У судді є ютель, міський
мер дає на прокат моторні човни
а поchtмай тер за вільні часи пр-
дає квитки у власну купальню.

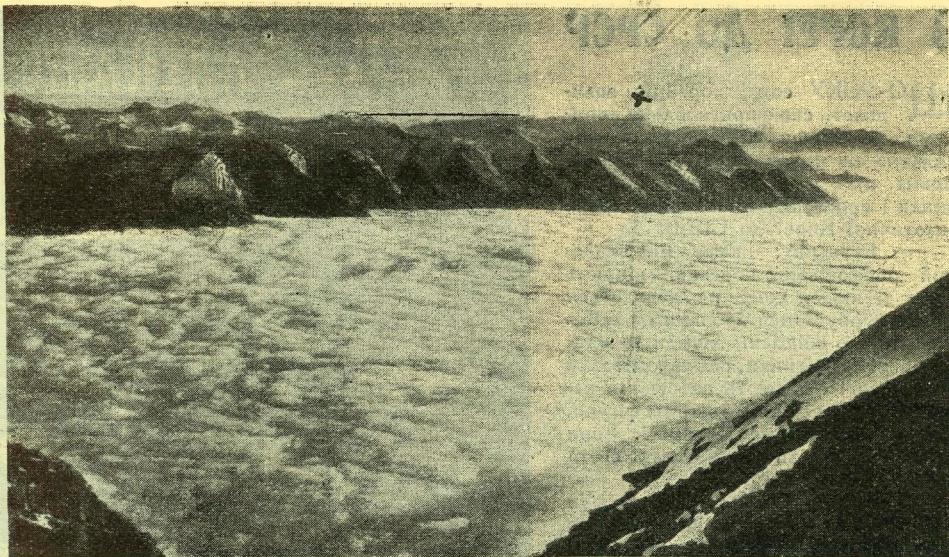
В Швайцарії нема мільонер-
і мільардерів. Середня й велика
буржуазія з підтримкою соціал-
демократії складають переваж-
більшість по всіх законодавчих
і виконавчих установах федера-
льної республіки.

І коли швайцарська буржуазія
не симпатизує Радянському Союзові, то в особі швай-
царських соціал-демократів він має найзапеклішого ворога-

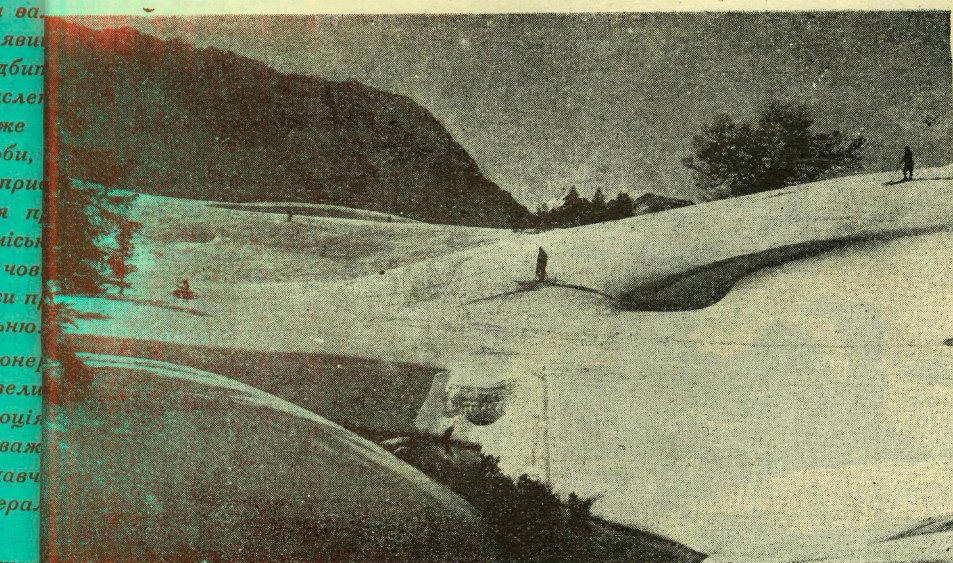
відомо ж, що
вірний пес не б-
навидить шит-
дуже, ні Б-
сам пан. Адж-
вони навіть пр-
не відмежув-
лися від убив-
ств. Ворог-
ського.

Отака це с-
країна, де се-
ред незрівня-
ної природ-
ньої краси-
зріс капіталі-
стичний світ-
що з однак-
вою оглядні-
стю видобува-
бариш і з сні-
гових краєви-
дів і з м'язів
робітництва.
Ред.

Швейцарія—це маленька країна, іститься в Швейцарських Альпах. очують такі сусіди: Німеччина і півночі, Італія на півдні, Франція і Австрія на сході. Населення Швейцарії не дуже зне—4 міль., воно складається іців (69%), французів (21%). іців (8%) та інших народів (2%). б'єднані в так званому Швейцар-у Союзі, званому швейцарською ублікою. Швейцарська республіка ається з 22 кантонів (округ). Площа, що її займає Швейцарія, невеличка, всього 41 тисяча кв. етрів, але вона має чудові крає-довгі гірські пасма, дуже старого жнення, гарні луки, озера, сади, отерадники та інше. Особливо треба ачити такі озера: Женевське, Фір-штедське, Невша-ельське. Оже через це що-року до Швай-наїздить дуже багато туристів,

Гірні верхівлі Сенші 2400 м. над рівнем моря

Гірний хребет Аппіцелляна, 2400 м. над рівнем моря

побачити ці чудові краєвиди, по-чити по гірських верхівлях і т. д. Більша частина населення Швай-ії (біля 80%) працює на проми-вих підприємствах, наприклад, на підприємствах, що виготовляють хар-речовини—особливо шоколад, на тильних, оптичних приладів, годин-ів і т. інш. Решта ж населення %) працює над бджільництвом, ви-радництвом лісництвом, а найбіль-а скотарством, бо пишні луки дають ашу протягом цілого року. Дуже гарно поставлено молочне одарство і виробництво молочних дуктів, головним чином, вигото-ання сирів. Конче потрібно відзна-и, що в Швейцарії дуже гарно ористано силу озер та річок. Вони оть дуже дешеву електричну енер-ако, що навіть продається за кордони. івні Швейцарія—зражкова республіка італістичної демократії. Законодавчі органи її складаються ох палат, а саме: 1) Національної и, що складається зі 198 членів, обра-на на 3 роки. 2) Ради кантонів, що адається з 44 членів, обраних канто-и, по 2 від кожного.

Уряд—виконавчий орган, так звана „Союзна Рада“ з 7 членів, що їх обирає Союзне зібрання на 3 роки. Член ради зветься міністром, а їхній голо-ва—головою міністрів. Голову обира-ють на 1 рік.

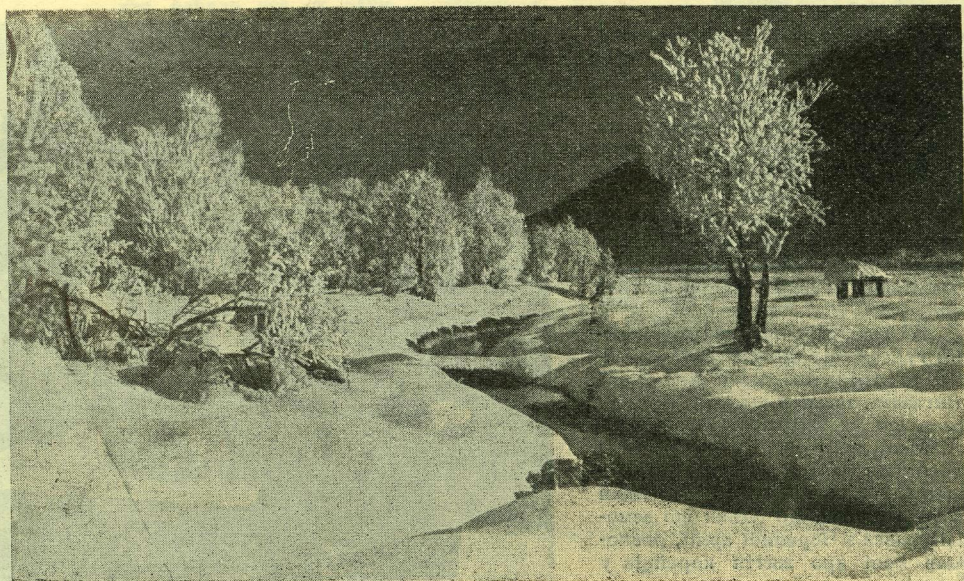
У Швейцарії є багато різних політичних партій, серед них і комуні-стична, яку утворено в березні 1921 р. Вона від року до року поширює свій вплив і захоплює чим раз більші робітничі та селянські кола.

Великий вплив має, звичайно, соціал-демократична партія, вірна оборонниця, капіталістичного ладу, запеклий ворог Радянського Союзу.

Насамкінець треба ще відзначити деякі фабрично-промислові осередки, що мають велике політичне й еконо-мічне значіння.

Такими осередками є: Цюрих (207 т. нас.)—осередок текстильної та металур-гічної промисловости; Базель (136 т.)—торговельний осередок; Женева (135 тис.)—осередок продукції годин-ників; Берн (105 тис.)—осередок різних продукцій бавовни та шовку, столиця республіки.

Фр. Ціммерман

Зимовий пейзаж у Швенгаліні, 1400 м. над рівнем моря

З КОРЕЇ ДО СРСР

ЩО-РОКУ сотні корейців залишають свою пригноблену японцями батьківщину. Продають або кидають на призволяще клаптики ризових піль та збогі дерев'яні будинки і простують з південної, трохи екзотичної Кореї до СРСР.

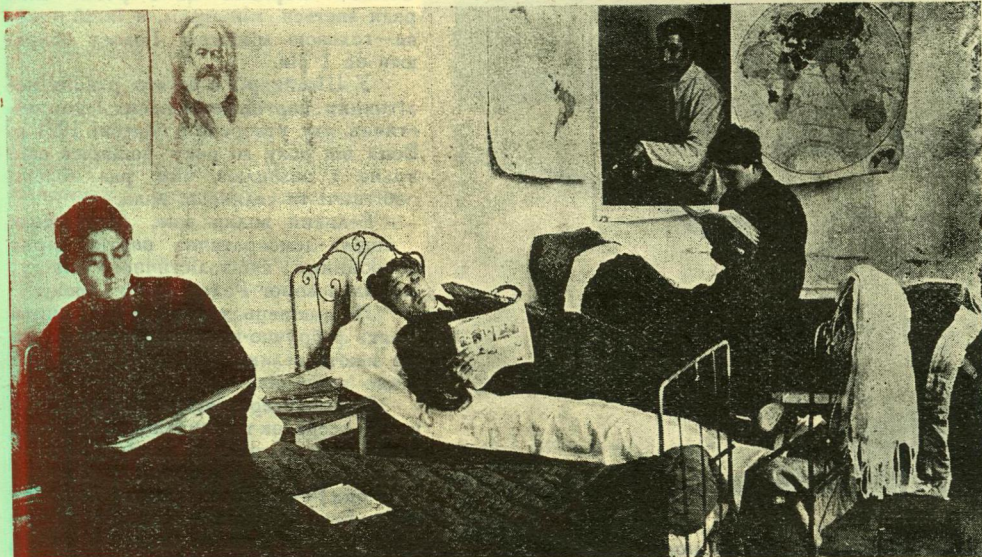
— Екзотику, — каже мій знайомий робфаківець кореець, — цінують лише ті люди, кому не доводиться щодня турбуватися про шматок хліба. Повірте, що обідрані, завжди голодні корейські робітники, селяне, рибалки та кулі хоч і являють собою під пекучим сонцем Кореї екзотичні фігури, але з екзотики не житимеш. Вони гарно розуміють весь тягар свого злиденного животіння.

В Харкові вже майже чотири роки існує робітничий союз корейців. По 2—3 чоловіка з'їжджалися вони сюди і тепер колонія нараховує 53 чол.

В двох співжитлах на Чоботарській та Карпівській вулицях живуть окремо нежонаті члени корейського союзу і досить зайти до них, щоб відразу переконатися, що вони мають

Школа ліквідації неписьменности

У співжитті корейців

усі дані для культурного розвитку. А прагнення до культурного життя велике, не тільки серед дорослих. Майже всі члени союзу працюють і на заводах і по установах, але щодня після роботи і коротенького відпочинку в червоному кутку розпочинаються заняття

Тут і школа політграмоти, і школа ліквідації неписьменности з корейської та російської мови. Працює також гурток самоосвіти та інше.

В часи ж відпочинку: — хоролий гурток, що вивчає свої корейські та радянські пісні. Корейська стінгазета, шахи й шашки, читання газет, що їх одержуються з Кореї.

Мені довелося бути в гостях у корейців під час заняття школи ліквідації неписьменности. Молодий стрункий юнак, що тільки що демобілізувався з Червоної армії, розповідав мені про життя корейців у Харкові.

— А все таки, — запитала я, — вам хочеться повернутися на бать-

ківщину? Він оглянув приміщення червоного кутка, замислився і раптово вказуючи пальцем на дошку сказав:

— А от вам і відповідь!..

За хвилину до нашої розмови керівник школи запросив одного учнів підійти до дошки і написати будь яку фразу.

Підвівся літній кореець.

Він довго виписував і складав слова окремі літери і тепер з дошки било в вічі:

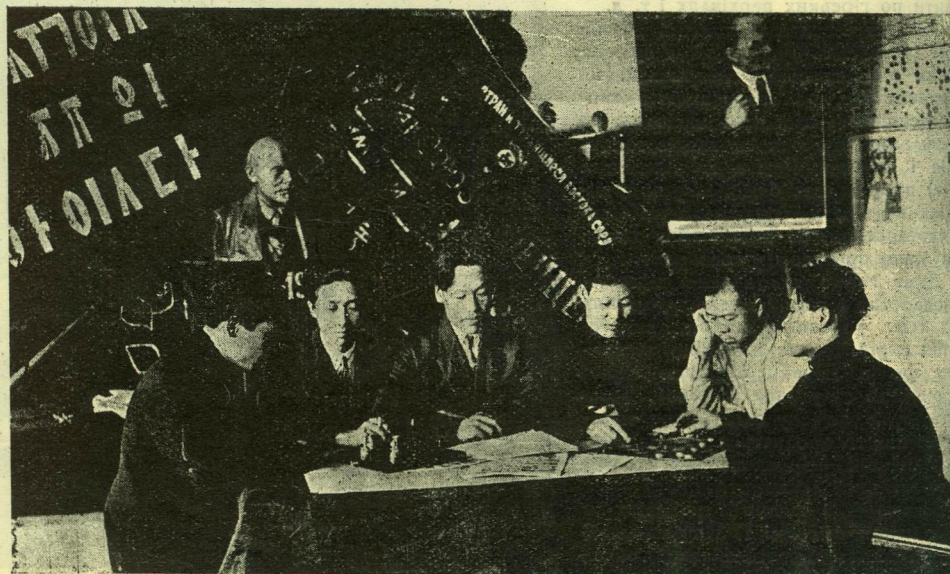
— „Лише в радянському Союзі нема пригноблених націй.

Радянський Союз — ніжна мати для пригноблених робітників та селян усього світу“.

Але, де хто з нас усе ж повернеться до Кореї.

Повернеться в надію, що воно скоро стане Корейською соціалістичною радянською республікою і приєднається до Радянського Союзу.

О. Штейнгольц

Заняття гуртка самоосвіти

ПЕРЕСУВНА ЗООЛОГІЧНА ВИСТАВКА

„Сьогодні і щодня з 10 год. ранку і до год. веч. відкрито науково-показову пересувну зоологічну виставку! Екскурсіям — ажика. Годування звірів щодня о 8 год. зора“.

Вкрили різнокольорові афіші харківські діти, скупчилися на Сергіївському майдані, в колишньому приміщенні пересувного музею росташувалась зоовиставка.

Два поверхи великого будинку повнила виставка. Гостро й специфічно пахне звірями і велика кількість відвідувачів, що з зацікавленістю оточують клітки, говорять про те, що виставку варто відати.

Вийдеш — і поперше тебе ажно вітає ритмічним похитуванням голови і хоботу слон. Його денські розумні оченятка розглядають глядачів, і коли в руках го небудь з'явиться французький хлібець, він з проханням протягає гнучкий хобот, притисне хлібець разів два своїми могутніми слепами і... знову уважно поглядає обох.

— Апетит у „дівчини“ очевидно гарний, — зауважує один з глядачів. Уповноважений виставки тов. Іванов говорить, що слон вчора „проковтнув“ усього... 280 хлібців, крім того пудів 3 сіна.

Поруч у залі простяглися кліт-

А на дворі, щоб не було жарко, сидить за ґратами величезний північний білий ведмідь, обкладає себе грудками криги і мие язиком свою „шубу“.

Другий поверх — це відділ малп і птахів. Правда, тут же є низка тварин, як от крокодил, гімалайський ведмідь, морська свиня, величезні змії, олень, козулі, а також і дивна тварина під ефектною

Уповноважений виставки т. Іванов зі своїми зміями

* * *

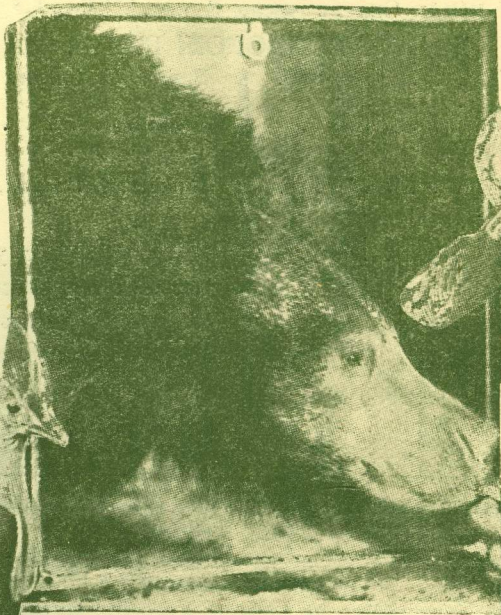
Понад 170 різних звірів, птахів та тварин має зоологічна виставка.

В значній кількості її „мешканці“ дійсно рідкі екземпляри.

І, безумовно, вона відіграє культурно-освітню роль.

Тим більше, що Харківське екскурсійно-лекційне бюро організовуватиме для екскурсій, що відвідуватимуть виставку, спеціальні лекції.

О. Ш—ц

Ведмідь-губан „Макс“

назвою „чорт“. Особливу увагу відвідувачів притягають малпи. В цьому, безумовно, велику роль відіграє і фізіологічна і психологічна покривненість між людиною та малпою.

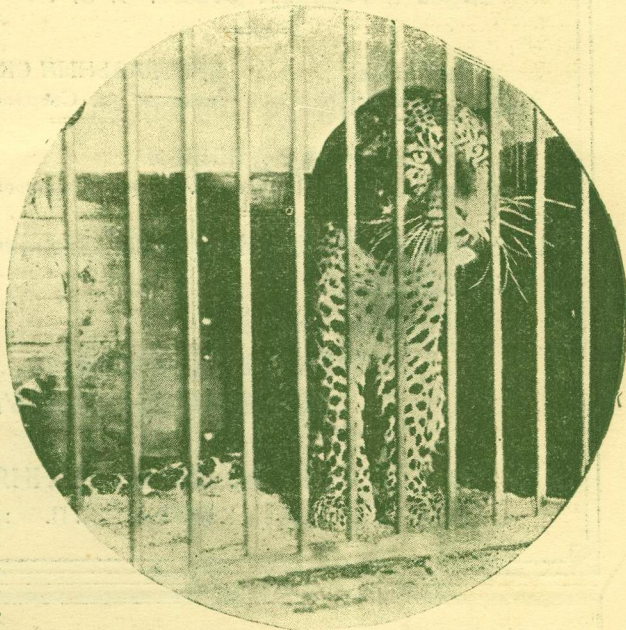
Глядачі частують їх цукерками, горі-

хами і веселий сміх викликає „родинні“ суперечки малп. От наприклад, в одній клітці „чоловік“ дуже погано поводить себе з „жінкою“. Він не дозволяє їй брати подарунки і коли хто небудь все ж таки простягне цукерку „жінці“, в очах „чоловіка“ запалюються вогники ревності. Він кидається до „жінки“, б'є її і заганняє в далекий кут.

— От вам яскравий зразок старого побуту, — сміється якийсь робфаківка

— На великий жаль — зустріє в розмову якийсь чоловік, — багато людей незрівняно гірше живуть за цю родину...

Веселий галас людей вкривають вигукування різнобарвних папуг, схвильовано поглядають в заґінчику прекрасні — казуар та страус, спокійно розгортає сіно сріблястий фазан, шипить „сім'я ди-кообразів“ то-що.

Леопард — гнівливо слідкує за глядачами

Казуар „Тип“

ки з хижакими. Задоволено сопє бурий ведмідь. Біля нього рідкий екземпляр, — ведмідь-губач облизує свої великі м'ясисті губи.

Красуня-левиця не звертає жодної уваги на глядачів і нібито згадуючи південне сонце своєї батьківщини — Африки, замислено щудить великі карі очі.

Але коли підходить тов. Іванов і ніжно кличе її — „Мона“, „Моночка“! — вона підводиться, підходить до ґрат і немов велика кішка ласкаво треться об руку свого хазяїна і лише рожевим язиком пучки.

Трохи далі неспокійно принохується до повітря незграбна плямувата гієна, гнівливо поглядає зеленими очима стрункий леопард, лежать немов великі собаки, вовки, безупинно метушаться в клітці лисиці.

АКТИВІСТИ-МОПРІВЦІ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЗАМОВЛЮЙТЕ МОПРЛІТЕРАТУРУ
— ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ: —
ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ

„ЧЕРВОНІЙ КЛИЧ“

ДВОХТИЖНЕВИЙ орган ЦК МОПР'у з усіма матеріалами
що до організації МОПР'роботи ЦІНА: Окреме число 5 коп.

ЦІНА: Окреме число 10 коп.,

на 3 міс. 30 коп., на 6 міс. 60 коп., на 1 рік 1 крб. 20 коп.

„БЮЛЕТЕНЬ“

БАГАТО-КОЛЬОРОВІ ПЛАКАТИ.

Ставай до лав МОПР'у (Китайськ.) 35 коп.
Всі на допомогу (В'язень) 35 „
За світовий Жовтень 35 „

Паризька Комуна 25 коп.
Селяни 25 „

КНИЖКИ:

5 років МОПР'у. Ракоша 10 коп.
Хвилі китайської революції. Броуна 15 „
Порадник МОПР'у 25 „
Пам'ятка члена МОПР'у, укр. мовою 05 „
„ „ „ рос. „ 05 „
„ „ „ польс. „ 08 „
„ „ „ евр. „ 12 „
Стихи о борьбе и застенках 10 „
Нарис історії Ревруху на Заході, проф. Камі-
шана 1 крб. 50 „

В панській Польщі, укр. мовою 07 коп.
„ „ „ рос. „ 07 „
Збірка МОПР'пес, укр. мовою 31 „
Под гнетом румынских бояр, рос. мовою 05 „
Під гнетом румунськ. бояр, укр. мовою 05 „
500 татарбунарських селян, укр. мовою 03 „
„ „ „ рос. „ 03 „

Комплекти „Червоного Клича“ За 25 рік . . . 25 к.
„ 26 „ . . . 60 „
„ 27 „ . . . 80 „

Комплекти „Бюлетеню“ За 25 рік . . . 15 к.
„ 26 „ . . . 30 „
„ 27 „ . . . 40 „

МОПР - організаціям на усі видання 10 проц. знижки. При замовленні не менш як на 2 крб.

ПЕРЕСИЛКА БЕЗПЛАТНО

На періодичні видання передплата менш як на 3 місяці не приймається. Гроші до 2 крб. можна надсилати дрібними поштовими марками

Передплату та замовлення надсилайте на адресу: ХАРКІВ, ПУШКИНСЬКА 49, ЦК МОПР'у.

Пам'ятайте, що кожна куплена книжка, плакат чи журнал — зміцнює нашу допомогу політ'в'язням

АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО

торговля и производство предметов воени-
зации и обороны „ПОСТ. Ч. З. У.“

ПРАВЛЕНИЕ: ЦЕНТРАЛЬНЫЙ СКЛАД
Харьков ад. ВУЦІК'а Харьков ул. Свердлова 1

ОТДЕЛЕНИЯ:

Киев, Одесса, Днепропетровск, Луганск, Зиновьевск

Мелкокалиберн. ОРУЖИЕ русск. и заграничное

ПАТРОНЫ

ПРОТИВОГАЗЫ

СТРЕЛКОВЫЕ ПРИБОРЫ

ВОЕННАЯ ЛИТЕРАТУРА

ОТДЕЛ ВОЕННОГО СНАРЯЖЕНИЯ

:: ПОЛЕВЫЕ СУМКИ, КАБУРЫ И Т. П. ::

ИСКУССТВЕННЫЕ ПАЛЬМЫ ОТ 3-х РУБЛЕЙ

высылаются наложенным платежом

Конторская ул. (Краснооктябрьск.) № 5 Рыбальченко

МАРКИ, БОНЫ,

 МОНЕТЫ, МЕДАЛИ

ОТКРЫТКИ

КОЛЛЕКЦИЯМИ, СЕРИЯМИ И ЕДИНИЧН. ЕКЗЕМПЛ.

ПОКУПАЕТ и ПРОДАЕТ

ЮЖНОЕ ОБ'ЕД. ОТД. СОВ. ФИЛАТ. АССОЦИАЦИИ

ВСЕГДА ИМЕЕТСЯ

— БОЛЬШОЙ ВЫБОР —

ЛУЧШИЙ ПОДАРОК ДЕТАМ —

— АЛЬБОМ ДЛЯ МАР

ПОДПИСЫВАЙТЕСЬ НА ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ

— БЮЛЕТЕНЬ-ПРЕЙСКУРАН

Южн. Об'ед. Отд. Совет. Филат. Ассоциации

ПОДПИСНАЯ ПЛАТА НА ГОД — 1 руб. 50 коп. С ПЕРЕСЫЛ-
ПРОБНЫЙ № ВЫСЫЛАЕТСЯ ЗА 15 КОП.

НА ВСЕ ВОПРОСЫ — МАРКУ НА ОТВЕТ

Всю корреспонденцию адресовать: Харьков, почтовый я-
:: АДРЕС МАГАЗИНА — ХАРЬКОВ, УЛ. СВЕРДЛОВА, №

ЖЕЛАЕТЕ СОХРАНИТЬ ЦЕННОСТЬ ВАШЕГО ИНСТР.

Производственная ЧАСТЬ ГОСМУЗПОФ

Харьков, ул. К. Либкнехта, (бывш. Сумск.)

ПИАНИНО, РОЯЛЕЙ Настройка 4 руб., Ремонт

лучших материалов, поли-

ровка, покупка, продажа, комиссия, консультация, пору-

чения иногородних, выезд в провинцию. РАССРОЧКА.

Ремонт балалаек, домр, мандолин, гитар. Клубам, школам, детдомам,

воинским частям — скидка. Поступили в прод. рояли и пиан. лучш. фирм.

ЗВОЕВРЕМЕННО РЕМОНТИРУЙТЕ В НАШЕЙ МАСТЕРСКОЙ.